

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios justicijos katedra

Viktorijos Prakapaitės,
V kurso, baudžiamosios justicijos
studijų šakos studentės

MAGISTRO DARBAS

Pavienė nusikalstama veika ir jos rūšys
Single Criminal Act and Its Types

Vadovas: prof. Dr. Jonas Prapiestis
Recenzentas: asist. Dr. Paulius Veršekys

Vilnius
2023

ANOTACIJA IR PAGRINDINIAI ŽODŽIAI

Šiame darbe analizuojama pavienės nusikalstamos veikos ir jos rūšių samprata bei pagrindiniai požymiai. Magistrinio darbo tikslas yra išanalizuoti pavienės nusikalstamos veikos ir nusikalstamų veikų sutapties požymius, identifikuojant ir išskiriant pagrindines, su pavienės nusikalstamos veikos atbojimu nuo nusikalstamų veikų sutapties susijusias, problemas.

Pagrindiniai žodžiai: Pavienė nusikalstama veika, tęstinė nusikalstama veika, trunkamoji nusikalstama veika, sudėtinė nusikalstama veika, nusikalstamų veikų sutaptis.

This work analyses the concept and main features of a single criminal act and its types. The purpose of the master thesis is to analyze the characteristics of a single criminal act and the coincidence of criminal offenses by identifying and highlighting the main problems related to the distinction between a single criminal act and a coincidence of criminal offenses.

Keywords: Single criminal act, continuous offense, continuing offense, composite offense, concurrent offense.

TURINYS

IŽANGA	2
1. PAVIENĖS NUSIKALSTAMOS VEIKOS SAMPRATA	5
2. PAVIENĖS NUSIKALSTAMOS VEIKOS RŪŠYS	8
2.1. Tęstinės nusikalstamos veikos samprata ir jos požymiai	9
2.2. Trunkamosios nusikalstamos veikos samprata ir jos požymiai	20
2.3. Sudėtinės nusikalstamos veikos samprata ir jos požymiai	24
3. PAVIENĖS NUSIKALSTAMOS VEIKOS ATRIBOJIMAS NUO NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ SUTAPTIES	30
3.1. Idealiųjų nusikalstamųjų veikų sutaptis ir jos atirbojimas nuo pavienės nusikalstamos veikos	32
3.2. Realioji nusikalstamųjų veikų sutaptis ir jos atirbojimas nuo pavienės nusikalstamos veikos	41
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	47
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	49
SANTRAUKA	57
SUMMARY	58

IŽANGA

Nagrinėjamos temos aktualumas. Pavienės nusikalstamos veikos bei jos rūšių samprata ir požymių analizė yra aktuali problema tiek baudžiamosios teisės teorijoje, tiek Lietuvos teismų praktikoje. Pavienė nusikalstama veika – tai tokia veika, kuri atitinka vienos nusikalstamos veikos (nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo) sudėties požymius ir kvalifikuojama pagal vieną Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – **BK**) straipsnį ar jo dalį (Švedas *et al.*, 2019, p. 389). Nors terminas „pavienė nusikalstama veika“ atrodo paprastas, tačiau visai neatsitiktinai pavienei nusikalstamai veikai bei jos atribojimui nuo idealiosios bei realiosios nusikalstamų veikų sutapties skiriama daug dėmesio.

Teismų praktikoje dažnai susiduriama su nusikalstamų veikų kvalifikavimo problemomis, kai yra sprendžiami pavienės nusikalstamos veikos atribojimo nuo nusikalstamų veikų sutapčių klausimai. Didžiausia diskusijų kelia tęstinės nusikalstamos veikos kvalifikavimas, kurios požymių įstatymų leidėjas BK nesuformavo, taip palikdamas teismams diskreciją aiškinti ir tinkamai taikyti tęstinės nusikalstamos veikos požymius atskirų kategorijų baudžiamosiose bylose. Atsižvelgiant į tai, kad teismai turi teisę skirtingų kategorijų bylose tam tikrus požymius vertinti skirtingai ir taip pabrėžti ar paneigti nusikalstamos veikos tęstinumą, būtina išskirti aiškius, pagrindinius tęstinės nusikalstamos veikos požymius kartu atribojant juos nuo papildomų požymių, kurie yra vertinami tik atskirų kategorijų bylose.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad pagrindinis teisingumo siekis – pagrįstai ir teisingai nubausti kaltąjį asmenį. Jeigu baudžiamosiose bylose tai nebūtų pasiekama, netektų prasmės Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatos, užtikrinančios žmogaus teises ir laisves (Konstitucinio Teismo 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimas). Teisingas kvalifikavimas – raktas į teisingą bylos išsprendimą (Pakštaitis, 2021, p. 122). Teisingas nusikalstamos veikos kvalifikavimas užtikrina teisingos bei proporcingos bausmės už padarytas nusikalstamas veikas skyrimą, todėl šiame darbe didžiausias dėmesys bus skiriamas formuluojant aiškius atskirų pavienės nusikalstamos veikos rūšių skyrimo, jų tarpusavio atribojimo ir atribojimo nuo nusikalstamų veikų sutapčių kriterijai.

Darbo tikslas. Atskleisti pavienės nusikalstamos veikos ir jos rūšių pagrindinius požymius, išanalizuoti pagrindines problemas ir atriboti pavienę nusikalstamą veiką nuo nusikalstamų veikų sutapties.

Darbo uždaviniai.

1. Atskleisti pavienės nusikalstamos veikos požymius;
2. Apibrėžti tęstinės nusikalstamos veikos sampratą, išskiriant pagrindinius ir papildomus požymius;
3. Atskleisti trunkamosios ir sudėtinės nusikalstamos veikos požymius;
4. Apžvelgus teismų praktiką, atriboti pavienę nusikalstamą veiką nuo nusikalstamų veikų sutapties.

Darbo objektas. Pavienės nusikalstamos veikos, jos rūšių sampratos bei požymių analizė, pavienės nusikalstamos veikos atribojimas nuo nusikalstamų veikų sutapties.

Tyrimo metodai. Darbe naudoti mokslinės literatūros ir dokumentų analizės, loginis, lyginamasis ir lingvistinis analizės metodai. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizės metodas bus pasitelkiamas, siekiant išsamiai išanalizuoti aktualią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką bei teisės doktriną, kuriais remiantis bus daromos išvados bei pateikiami esamo teisinio reguliavimo vertinimai. Didžiausias dėmesys buvo skiriamas loginės analizės metodui, kurį pasitelkus buvo analizuojama norminė bei specialioji literatūra, teismų praktika, daromos išvados. Loginis metodas naudojamas vertinant įvairių autorių argumentaciją ir pateikiant apibendrinimus bei išvadas. Lyginamasis metodas panaudotas pristatant autorių skirtingas pavienės nusikalstamos veikos sąvokas bei nevienodas autorių pozicijas dėl pavienės nusikalstamos veikos rūšių pagrindinius požymius. Taip pat lyginamasis metodas naudojamas lyginant tęstinės nusikalstamos veikos požymius bei jos sampratą Lietuvoje ir užsienio šalyse. Lingvistinis (gramatinis) metodas buvo naudojamas sinonimiškoms sąvokoms analizuoti, nemiašant jų teisinės kategorijos reikšmės.

Darbo originalumas. BK pavienės nusikalstamos veikos rūšys bei realioji nusikalstamų veikų sutaptis nėra įtvirtinta. Idealią nusikalstamų veikų sutaptį, kaip ir tęstinę nusikalstama veika, BK yra įtvirtinta, tačiau plačiau neaprašyta, taip teismams ir doktrinai paliekant pareigą apibrėžti pagrindinius pavienės bei nusikalstamų veikų sutapčių

požymius. Nors teismų praktikoje dažnai pasitaiko atvejų, kai asmuo neapsiriboja tik vienos veikos padarymu, o teismai tokiais atvejais privalo vertinti, ar asmens padaryti veiksmai atitinka tik vieną BK straipsnį, ar jie vertintini kaip kelios nusikalstamos veikos, vis dėlto baudžiamosios teisės moksle iki šiol nėra aiškūs pavienės nusikalstamos veikos ir jos rūšių požymiai. Teismų praktikoje vis dar nėra prieita prie vienodų, aiškių tęstinės nusikalstamos veikos atskyrimo kriterijų, skirtingų kategorijų bylose taikomi tęstinės nusikalstamos veikos požymiai, todėl teismų praktika tampa nevienalytė. Šio magistrinio darbo originalumas grindžiamas detalio teismų praktikos analize, išskiriant pagrindinius pavienės nusikalstamos veikos ir jų rūšių požymius, leidžiančius jas atriboti nuo nusikalstamų veikų sutapčių.

Svarbiausi šaltiniai. Darbas rašytas pasiremiant įvairių teisės srities autorių parengta teorine literatūra, vadovėliais, monografijomis bei straipsniais aptariama tema. Taip pat šalyje galiojančiais teisės normų aktais, teismų praktika, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pateiktomis teismų praktikos apžvalgomis ir apibendrinimais. Rašant magistrinį darbą buvo naudojami įvairūs, tiek lietuvių teisės, tiek užsienio teisės mokslo šaltiniai.

1. PAVIENĖS NUSIKALSTAMOS VEIKOS SAMPRATA

BK specialiosios dalies normos įtvirtina po vieną nusikalstamą veiką. Tai reiškia, kad kiekviename BK specialiosios dalies straipsnyje yra įtvirtinta pavienė nusikalstama veika, tačiau jos samprata ir problematika tuo neapsiriboja. Nusikalstamų veikų sudėtys yra jungiamos skirtingai, t.y. vienos nusikalstamų veikų sudėtys apibrėžia aiškią asmens veiką, kurios padarymas yra laikomas baigta nusikalstama veika, o kitos nusikalstamų veikų sudėtys išdėsto kelias veikas, kurios yra būtinos kvalifikuojant asmens padarytą veiką pagal atitinkamą BK straipsnį. Atsižvelgiant į tai, kad teismų praktikoje dažnai pasitaiko atveju, kai asmuo neapsiriboja tik vienos veikos padarymu, o teismai tokiais atvejais privalo vertinti, ar asmens padaryti veiksmai atitinka tik vieną BK straipsnį, ar jie vertintini kaip kelios nusikalstamos veikos, būtina tinkamai išanalizuoti pavienės nusikalstamos veikos sampratą, jos rūšis, išskiriant pagrindinius požymius, leidžiančius šias veikas atskirti nuo nusikalstamų veikų sutapties.

Bendriausia prasme pavienė nusikalstama veika suprantama kaip viena veika, kuri atitinka vienos nusikalstamos veikos sudėties požymius ir yra kvalifikuojama pagal vieną BK straipsnį ar jo dalį. Mokslinėje literatūroje autoriai akcentuoja skirtingus pavienės nusikalstamos veikos požymius. Vieni autoriai pateikdami pavienės nusikalstamos veikos sąvoką pabrėžia viename BK straipsnyje įtvirtinus padarinius, pavyzdžiui, pavienė nusikalstama veika – kai įtariamojo ar kaltinamojo padaryta veika ir jos padariniai aprašyti vieno BK straipsnio dispozicijoje (Piesliakas, 2008, p. 136). Kiti autoriai pavienę nusikalstamą veiką sieja su vieningu objektu ir tikslu (Poznyšev, 1912, p. 638). Visgi, apibrėžti pavienę nusikalstamą veiką išskiriant tik konkrečius nusikalstamos veikos sudėties požymius, nėra prasmės, kadangi traukiant asmenį baudžiamojon atsakomybėn būtina inkriminuoti nusikalstamai veikai būdingų požymių visumą, o ne dalį. Pavienės nusikalstamos veikos esmė yra asmens padarytų veikų atitiktis vienam BK straipsniui ar jo daliai, t.y. vienai nusikalstamos veikos sudėčiai. Pavienė nusikalstama veika yra tokia, kurią apibūdina objektyvių ir subjektyvių požymių visuma, ji atitinka vieną BK straipsnį ar jo dalį ir kuriai kvalifikuoti pakanka vieno BK SD straipsnio ar jo dalies (Pakštaitis, 2021, p. 132). Tokį apibrėžimą pateikė ir Lietuvos Aukščiausias Teismas konstatavęs, kad pavieniu nusikaltimu laikoma pavojinga, Baudžiamajame kodekse uždrausta veika, turinti vienos nusikalstamos veikos sudėties požymius ir kvalifikuojama pagal vieną straipsnį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-649/2006).

Pavienė nusikalstama veika gali būti apibūdinama formos ir turinio atžvilgiu (Pavilonis, Bieliūnas, 1984, p. 38). Juridinės formos atžvilgiu ji yra apibrėžiama kaip veika, kurią apima vienas BK straipsnis ar jo dalis. Tai patys paprasčiausi, elementariausi ir teismų praktikoje rečiausi atvejai, kai asmens veiksmas atitinka tik vieną nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. Kaip pavyzdį galima pateikti situaciją, kai vienu smūgiu asmeniui yra sunkiai sutrikdoma sveikata, vienu veiksmu pagrobiamas automobilis ir t.t. Turinio atžvilgiu pavienė nusikalstama veika yra apibrėžiama per jos požymius, kurie kartu yra ir kriterijai, padedantys atriboti pavienę nusikalstamą veiką nuo nusikalstamų veikų sutapties.

Pirmiausia, pavienei nusikalstamai veikai yra būdingas objekto (baudžiamojo kodekso saugomos tiesioginės vertybės ar vertybių visumos) vienodumas, kuris yra susijęs su kitu pavienės nusikalstamos veikos požymiu - pavienė nusikalstama veika yra tokia, kuri kvalifikuojama tik pagal vieną BK specialiosios dalies normą (konkrečią nusikalstamos veikos sudėtį). Šie požymiai yra neatsiejami ir turi būti aiškinami kartu, nes BK yra nusikalstamų veikų sudėčių, kurios saugo kelias vertybes, pavyzdžiui, privertimas daryti neteisėtą abortą (BK 143 str.), plėšimas (BK 180 str.), turto prievartavimas (BK 181 str.), kontrabanda (BK 199 str.), neteisėtas naminių stiprių alkoholinių gėrimų, nedematūruoto ar demetatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) ir aparatų jiems gaminti gaminimas, laikymas, gabenimas ar realizavimas (BK 201 str.), neteisėtas vertimasis ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla (BK 202 str.) ir kt. Konkreti BK norma saugo kelias vertybes, o pavienei nusikalstamai veikai yra būdingas konkrečios (vieno baudžiamojo teisinio santykio rėmuose) šių vertybių visumos pažeidimas (Girdenis, 2010, p. 30). Pavienė nusikalstama veika ir jos požymiai aprašomi atskirų BK specialiosios dalies straipsnių dispozicijoje. Nėra dispozicijų, kurios aprašytų kelių nusikalstamų veikų, t.y. nusikalstamų veikų daugeto, požymius (Piesliakas, 2008, p. 135). Kiekviename BK specialiosios dalies straipsnyje ir jo dalių dispozicijose yra aprašomos tik pavienės nusikalstamos veikos požymiai, todėl konstatuojant pavienę nusikalstamą veiką, asmuo turi kėsintis tik į konkretaus BK straipsnio saugomą vertybę ar vertybių visumą.

Pavienė nusikalstama veika pasireiškia asmens vieningais veiksmais ir priežastiniu ryšiu su atsiradusiais padariniais. Atkreiptinas dėmesys, kad BK specialiojoje dalyje yra gausu nusikalstamų veikų sudėčių, kuriose yra įtvirtinti alternatyvūs veiksmai, pavyzdžiui, BK 260 straipsnis reglamentuoja narkotinių medžiagų gaminimą, perdirbimą, įgijimą, laikymą, gabenimą, siuntimą ar kitokį platinimą. Nusikalstamų veikų, kurių pagrindą sudaro veiksmų alternatyviškumas, ypatumas tas, kad įstatyme yra įvardinti keli veiksmai, kurių kiekvienas atskirai paimtas sudaro nusikalstamos veikos sudėtį (Pavilonis, Bieliūnas,

1984, p. 41). Tai reiškia, kad net jei asmuo realizuoja visus atitinkamame BK specialiosios dalies straipsnyje numatytus veiksmus, jo veika bus kvalifikuojama kaip pavienė ir atvirkščiai, kiekvieno iš veiksmų padarymas yra laikomas baigtu nusikaltimu. Taigi, pavienę nusikalstamą veiką gali sudaryti ir keli asmens veiksmai, priežastiniu ryšiu susiję su atsiradusiais padariniais, tačiau jie visi privalo būti įtvirtinti viename BK specialiosios dalies straipsnyje.

Kitas pavienės nusikalstamos veikos požymis pasireiškia per subjektyviąją požymių visumą t.y. asmens bendra kaltė ar kaltės forma, kai visus objektyviuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius sieja vienas kaltės turinys. Nusikalstamos veikos darymo metu pasikeitus kaltės turiniui arba susiformavus naujai kaltei atsiranda naujas baudžiamasis santykis, kuris vertinamas jau ne kaip pavienė nusikalstama veika, o kaip nusikalstamų veikų sutaptis.

Vienos konkrečios BK normos saugomos tiesioginės vertybės ar vertybių visumos pažeidimo bei vieningo kaltės turinio požymių iš esmės pakanka, kad būtų galima tinkamai apibrėžti pavienę nusikalstamą veiką. Baudžiamosios teisės normos, kurios nustato nusikalstamų veikų sudėtis, formuojamos principu: viena teisės norma – viena nusikalstama veika. Taigi, pavienė nusikalstama veika – tai veika, kuri atitinka vienos nusikalstamos veikos sudėties požymius ir yra kvalifikuojama pagal vieną BK straipsnį ar jo dalį ir kuriai būdingas vienos konkrečios BK normos saugomos tiesioginės vertybės ar vertybių visumos pažeidimas, susietas bendru kaltės turiniu.

2. PAVIENĖS NUSIKALSTAMOS VEIKOS RŪŠYS

Mokslinėje literatūroje galima rasti įvairių pavienės nusikalstamos veikos klasifikacijų. Pavieniai nusikaltimai pagal požymių skirtumą gali būti susiskirstyti į natūralius ir įstatymo įtvirtintus (Abramavičius, *et al*, 1998, p. 310). Prie pavienės nusikalstamos veikos rūšių autoriai taip pat priskiria ir veiką su alternatyviaisiais požymiais (Girdenis, 2010 p. 58), kai kiti autoriai šią veiką priskiria sudėtingai nusikalstamai veikai (Švedas, 2019, p. 393). Tiesa, autoriai vieningai sutaria dėl pavienės nusikalstamos veikos skirstymo į tęstinę, trunkamąją ir sudėtinę nusikalstamą veiką. Visgi, Laurynas Pakštaitis naujausiame straipsnyje pažymėjo, kad pavienės nusikalstamos veikos klasifikavimas turi būti pradamas nuo to, kad pavienės veikos yra paprastos ir sudėtingos. Pavienės nusikalstamos veikos rūšių klasifikavimas kaip tęstinės, trunkamos ir sudėtinės yra netikslus logikos bei metodiniu požiūriu. Tęstinė, trunkančioji ir sudėtinė veika yra pavienės veikos atmainos, o ne rūšys (Pakštaitis, 2021, p. 126). Dėl šios priežasties, svarbu pažymėti, kad atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sudėties požymių struktūros ypatumus, pavienės nusikalstamos veikos, visų pirma, skirstomos į paprastas ir sudėtingas nusikalstamas veikas. Jau aptarta paprasta pavienė nusikalstama veika yra tokia, kurią sudaro viena veika arba viena veika ir vienas padarinys ir jos paprastai nekelia jokių atribojimo problemų nuo nusikalstamų veikų sutapčių. Sudėtingos pavienės nusikalstamos veikos pasižymi tuo, kad jos formaliai atitinka kelias nusikalstamų veikų sudėtis, tačiau dėl tam tikro objektyviųjų ir subjektyviųjų požymių vienodumo jos yra vertinamos kaip viena nusikalstama veika (Girdenis, 2010 p. 29). Prie sudėtingų nusikalstamų veikų priskiriama tęstinė, trunkamoji bei sudėtinė nusikalstama veika, kurios šiame darbe bus aptariamoms plačiau.

Apibendrinant pavienės nusikalstamos veikos klasifikavimą, galima išskirti šias rūšis:

1. paprasta pavienė nusikalstama veika;
2. sudėtinga pavienė nusikalstama veika. Ši nusikalstama veika dar skirstoma į:
 - 2.1. tęstinę nusikalstamą veiką;
 - 2.2. trunkamą nusikalstamą veiką;
 - 2.3. sudėtinę nusikalstamą veiką. Ši veika dar skirstoma į:
 - 2.3.1 veikas su dviem objektais;

- 2.3.2 veikas su dviem veiksmis;
- 2.3.3 veikas su keliais alternatyviais veiksmis;
- 2.3.4 veikas padarytas pakartotinai;
- 2.3.5 veikas kvalifikuotas sunkinančiomis aplinkybėmis, sudarančiomis kitą nusikalstamos veikos sudėtį.

2.1. Tęstinės nusikalstamos veikos samprata ir jos požymiai

BK 63 straipsnio 10 dalyje nurodoma, jog nelaikoma, kad asmuo padarė kelias nusikalstamas veikas, jeigu jis padarė tęstinę nusikalstamą veiką. Baudžiamasis įstatymas nepateikia tęstinės nusikalstamos veikos apibrėžimo, nors teismų praktikoje iki šiol yra dažnai susiduriama su būtent nusikalstamos veikos tęstinumo pažinimo bei jos atskyrimo nuo pakartotinai padarytos nusikalstamos veikos problematika. Kelių užsienio valstybių baudžiamųjų įstatymų analizė leidžia daryti išvadą, kad tęstinės nusikalstamos veikos institutas, kaip ir Lietuvoje, nėra norminiu būdu įtvirtintas daugelio valstybių, pavyzdžiui, Austrijos, Danijos, Estijos, Rusijos Federacijos, Vokietijos Federacinės Respublikos baudžiamuosiuose įstatymuose, o nuorodos į tęstinę nusikalstamą veiką aptinkamos tik ryšiumi su bausmės skyrimu. Visgi manytina, kad bent minimalus tęstinės nusikalstamos veikos sampratos aprašymas BK yra reikalingas. Kaip pavyzdys pateikiamas Čekijos Respublikos baudžiamojo kodekso 116 straipsnis, kuriame įtvirtinta, kad tęstinės nusikalstamos veikos atveju atskiros nusikalstamos veikos padaromos turint vieną tikslą, nukreiptos į tą patį objektą, vykdomos ta pačia ar panašia veikla, glaudžiai sutampant laiko atžvilgiu. Kadangi Lietuvos BK nėra aprašyta tęstinės nusikalstamos veikos samprata, šiame skirsnyje bus aptariami pagrindiniai bei papildomi tęstinės nusikalstamos veikos požymiai vadovaujantis teisės doktrina ir teismų praktika.

Mokslinėje literatūroje galima rasti įvairių tęstinės nusikalstamos veikos apibrėžimų. Tęstiniu nusikaltimu laikoma veika, kuri susideda iš tapačių veiksmų, esant vieningai kaltei ir siekiant vieningo rezultato (Abramavičius, *et al.*, 2003, p. 317). Tęstinė nusikalstama veika – tai veika, susidedanti iš kelių tapačių kūno judesių, iš kurių kiekvienas atskiras kūno judesys turi atitikti to paties BK straipsnio dispozicijoje aprašytą veikos požymį ir gali sudaryti nusikalstamos veikos sudėtį. Visi tie kūno judesiai nukreipti į tą pačią baudžiamojo įstatymo saugomą vertybę ir padaryti iš vieno šaltinio bei visus tuos judesius sieja vieninga kaltininko tyčia (Girdenis, 2007, p. 30). Autorės nuomone, kūno judesių, kaip ir veiksmų, formuluotė yra netiksli, kadangi tęstinė nusikalstama veika gali būti atliekama tiek veikimu,

tiesk neveikimu. Naujausiame Lietuvos baudžiamosios teisės vadovėlyje pateikiama tikslesnė tęstinės nusikalstamos veikos sąvoka, pripažįstant ją tokia veika, kuri susideda iš dviejų ar daugiau tapačių ar vienukūšių veikų, iš kurių kiekviena, vertinant atskirai, atitinka to paties BK straipsnyje nurodyto nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo objektyviusius požymius, bet jas visas jungia vieninga (bendra) tyčia (Švedas, 2019, p. 391). Tačiau, autoriai susiaurino šį apibrėžimą, tęstinės nusikalstamos veikos skiriamuoju požymiu laikant ne bendrą kaltę, o bendrą tyčią¹. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2007 m. spalio 18 d. priimtoje nutartyje pirmą kartą apibrėžė tęstinės nusikalstamos veikos sąvoką ir jos požymius: tęstine nusikalstama veika laikoma tokia veika, kuri susideda iš dviejų ar daugiau tapačių ar vienukūšių veiksmų, iš kurių kiekvienas, vertinamas atskirai, atitinka to paties BK specialiosios dalies straipsnyje numatyto nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo objektyviusius požymius, tačiau jie visi yra jungiami vieno sumanymo (vieningos tyčios). Tęstiniu nusikaltimu pripažįstami keli tapatūs laiko požiūriu vienas nuo kito nenutolę veiksmai, padaryti analogišku būdu, analogiškėmis aplinkybėmis, įgyvendinant vieną sumanymą dėl to paties dalyko (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-307/2007). Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos teismų praktikoje vieningos tęstinės nusikalstamos veikos sampratos iki šiol nėra, kadangi teismai atskirų kategorijų baudžiamosiose bylose atsižvelgia į skirtingas aplinkybes, patvirtinančias arba paneigiančias veikos tęstinumą. Visgi norint tinkamai atskleisti tęstinės nusikalstamos veikos sampratą, reikia kuo išsamiau atskleisti ne tik pagrindinius tęstinės nusikalstamos veikos požymius, leidžiančius pastarąją atriboti nuo kitų pavienės veikos rūšių ir nusikalstamų veikų sutapties, bet ir papildomus požymius, kurie turi didelę reikšmę nagrinėjant atskirų kategorijų baudžiamąsias bylas.

Tęstinė nusikalstama veika, kaip pavienės nusikalstamos veikos rūšis, pasižymi visais jau aptartais pavienės nusikalstamos veikos požymiais. Pagrindinis juos skiriantis požymis yra tai, kad tęstinę nusikalstamą veiką sudaro atskiri valios aktai, kurie yra laikomi nusikalstamos veikos atskiromis grandimis (epizodais) ir nepaisant to, kad ji susideda iš tam tikrų kelių veikų, ji visais atvejais atitinka tik vieną BK įtvirtintą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. Tęstinė nusikalstama veika susideda iš dviejų ar daugiau tapačių ar vienukūšių veikų. Tai reiškia, kad asmuo faktiškai kelis kartus realizuoja objektyviusius sudėties požymius ir teoriškai visi veiksmai galėtų būti vertinami kaip savarankiškos veikos (Oberlian, 2022, p. 353). Analizuojant asmens padarytų veikų

¹ Sąvoką „vieninga tyčia“ reikia keisti į „bendrą tyčią“ arba „bendri tyčiniai veiksmai“. Prieiga per internetą: <https://www.apeliacinis.lt/kalbos-patarimai-teisininkams/ar-vartotinas-pasakymas-vieninga-tycia-arba-kamums-paliko-zodis-jedinyj/428>.

tapatumą yra vertinamas padarytų veikų pavojingumo laipsnis bei šių veikų teisinių požymių sutapimas. Tęstinis nusikaltimas gali būti padarytas ir veikimu, ir neveikimu, ką patvirtina ir teismų praktikos pavyzdžiai: V. K. nuteistas pagal BK 223 straipsnio 1 dalį už tai, kad, būdamas UAB „A.“ direktorius ir pagal Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 21 straipsnį atsakingas už buhalterinės apskaitos organizavimą ir apskaitos dokumentų išsaugojimą, nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2009 m. rugpjūčio 31 d. aplaidžiai tvarkė teisės aktų reikalaujamą UAB „A.“ buhalterinę apskaitą. Teismas tokį asmens neveikimą pripažino kaip viena tęstine nusikalstama veika (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-277-696/2017). Analizuojant neveikimu padarytas tęstines nusikalstamas veikas ypatingą reikšmę turi veikos baigtumo momentas, kadangi atlikus tik vieną neveikimo aktą, toks įpareigojimo veikti nesilaikymas paprastai kvalifikuojamas kaip trunkamoji nusikalstama veika.

Tęstine veika taip pat gali būti pripažįstamos situacijos, kai pasikartojantys veiksmai nėra tapatūs ar vienas kitam, tačiau jais įgyvendinamas tas pats veikos požymis (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-269/2011) arba alternatyvūs veikos požymiai (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322/2008). Tą puikiai iliustruoja baudžiamoji byla, kurioje A. K. buvo nuteistas pagal BK 201 straipsnį už tai, kad neteisėtai pagamino, laikė aparatus naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti bei neteisėtai pagamino ir laikė daugiau kaip penkiasdešimt litrų naminių stipriųjų alkoholinių gėrimų ir pasikėsino neteisėtai pagaminti daugiau kaip penkiasdešimt litrų naminių stipriųjų alkoholinių gėrimų. Teismas pažymėjo, kad aparatų naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti gaminimas, laikymas ir didelio kiekio naminių stipriųjų alkoholinių gėrimų gaminimas panaudojant šiuos aparatus sudaro vienos tos pačios savarankiškos nusikalstamos veikos atskiras sudėtines dalis (epizodus) (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-33-303/2019). Taigi, nusikalstamos veikos tęstinumo nepaneigia ir situacija, kai asmens padarytos alternatyvios veikos patenka į skirtingas BK straipsnio dalis. Iš aptartos teismų praktikos galima daryti išvadą, kad veiksmų tapatumas, vienas kitam panašumas nėra privalomieji tęstinės nusikalstamos veikos požymiai. Visgi, konstatuojant nusikalstamos veikos tęstinumą svarbu nustatyti asmens padarytų veikų ryšį, kadangi asmens padarytos tarpusavyje nesusijusios nusikalstamos veikos kvalifikuojamos kaip realioji nusikalstamų veikų sutaptis.

Pastebėtina, kad esant tęstinei nusikalstamai veikai atskiroms veikoms įvardyti yra vartojamas nusikalstamos veikos epizodo terminas. Epizodas – tai veika, atitinkanti BK specialiosios dalies straipsnio dispozicijoje numatytus sudėties požymius, bet atskirai nekvalifikuojama (Piesliakas, 2008, p. 147). Esant keliems epizodams, atitinkantiems tos

pačios nusikalstamos veikos sudėtį, konstatuotina, kad veika yra tęstinė. Kiekvienas epizodas tęstinėje veikoje atlieka tam tikro etapo funkciją norimam tikslui pasiekti (Kalinina, 2007, p. 309). Nors mokslinėje literatūroje terminas „epizodas“ yra vartojamas tik tęstinės nusikalstamos veikos institutui apibūdinti, tačiau teismų praktikoje pasitaiko atveju, kai teismai naudoja šią sąvoką apibūdinant ir kitas pavienės nusikalstamos veikos rūšis. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paaiškino, kad ta aplinkybė, kad pirmosios instancijos teismas atskiras nusikalstamas veikas pavadino „epizodais“, o apeliacinės instancijos teismas šią sąvoką siejo tik su tęstine veika, yra terminologijos dalykas, o ne kriterijus, atribojantis kelias nusikalstamas veikas nuo tęstinės veikos (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-650/2010). Pastebėtina, kad teismai kelis atskirus poelgius įvardija epizodais ir kvalifikuojant realiąją nusikalstamų veikų sutaptį, todėl norint teisingai kvalifikuoti tęstinę nusikalstamą veiką būtina atsižvelgti į visus pagrindinius tęstinės nusikalstamos veikos požymius, kadangi įvardijami atskiri veikos epizodai ne visada reiškia nusikalstamos veikos tęstinumą.

Atkreiptinas dėmesys, kad šis tęstinės nusikalstamos veikos požymis yra glaudžiai susijęs su kitu požymiu - šios veikos, vertinant atskirai, atitinka to paties BK specialiosios dalies straipsnyje numatyto nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo objektyviusius požymius. Atsižvelgiant į tai, kad tęstinė nusikalstama veika yra pavienės veikos rūšis, tai keliais veiksmais ar neveikimu turi būti įgyvendinama tik viena nusikalstamos veikos sudėtis, todėl būtina, kad visi tęstinės nusikalstamos veikos epizodai atitiktų to paties BK straipsnio dispozicijoje aprašytą veikos požymį. Dėl šio tęstinės nusikalstamos veikos požymio pasisakė Girdenis savo disertacijoje pažymėjęs, kad reikalavimas, jog kiekviena veika turi atitikti to paties BK straipsnio dispozicijoje aprašytą veikos požymį, yra nevysiškai tikslus. Autorius argumentavo, kad yra galimos situacijos, kai kvalifikuotos sudėtys bus įtvirtintos kitame BK straipsnyje arba, kai kurios nusikalstamos veikos pagal padarinių sunkumą gali būti išskirtos į atskirus Baudžiamojo kodekso straipsnius. Dėl šių priežasčių, autorius pasiūlė šio tęstinės nusikalstamos veikos požymio interpretaciją, numatant išimtį, kad kai dėl kiekybiškai apibrėžtų padarinių ar dalyko kvalifikacija keičiasi, veika gali atitikti ir keliuose BK straipsniuose numatytas sudėtis (Girdenis, 2010 p. 42). Visgi, analizuojant dabartinį BK galima daryti išvadą, kad atskirai kvalifikuotų nusikalstamų veikų sudėčių atskirose straipsniuose nėra. Be to, padarinių atsiradimas reiškia baigtos, laike apibrėžtos pavienės nusikalstamos veikos padarymą, todėl tokios asmens padarytos veikos paprastai nekvalifikuojamos kaip tęstinės. Taip pat teismai vadovaujasi normų konkurencijos taisyklėmis, kurios padeda tiksliausiai kvalifikuoti asmens padarytą nusikalstamą veiką atsižvelgiant į padarytos visuomenei pavojingos

veikos socialinę ir juridinę prigimtį, todėl tokia siūloma požymio interpretacija, autorės nuomone, yra per siaura.

Tęstinę nusikalstamą veiką gali sudaryti vienas ar keletas asmens veiksmų, atitinkančių administracinės teisės pažeidimo požymius. Lietuvos Aukščiausias Teismas yra konstatavęs, kad nusikalstama veika gali būti pripažinta tęstine ir tais atvejais, kai vienas ar keli atskiri veiksmai atitinka administracinės teisės pažeidimo požymius, tačiau jų visuma traktuotina kaip nusikalstama veika (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-207-788/2021). Tą iliustruoja baudžiamoji byla, kurioje P. G. nuteistas už tai, kad 2021 m. balandžio 30 d., veikdamas vieninga tyčia, per tris kartus, iš parduotuvės pagrobė svetimą turtą, o būtent: 2021 m. balandžio 30 d., apie 12.56 val., pagrobė: 6 vnt. vytintos kapotos jautienos kumpinės dešros, 4 vnt. vytintos dešros, 2 vnt. vytintos dešros, 2 vnt. vaivorykštinio upėtakio, bei toliau tęsdamas savo nusikalstamą veiką ir veikdamas vieninga tyčia, 2021 m. balandžio 30 d., apie 17.33 val., pagrobė: 2 vnt. 1 litro talpos butelius degtinės, 2 vnt. 0,7 litro talpos butelių, bei toliau tęsdamas savo nusikalstamą veiką ir veikdamas vieninga tyčia, 2021 m. balandžio 30 d., apie 18.07 val., pagrobė: 2 vnt. 0,7 litro talpos butelių degtinės, 1 litro talpos butelį degtinės, iš viso pagrobė UAB „R. L.“ turto už 467,39 Eur. Pirmosios instancijos teismas asmens padarytus veiksmus pripažino tęstine nusikalstama veika. Kaltinamasis apeliaciniame skunde nurodė, kad jis iš anksto nebuvo suplanavęs kelis kartus eiti į tą pačią parduotuvę ir per kelis kartus vogti maisto prekes bei alkoholinius gėrimus, byloje nėra įrodymų, patvirtinančių, kad jis nagrinėjamu atveju veikė vieninga tyčia. Pažymėjo, kad nusikalstamų veikų pripažinimą tęstine veika paprastai lemia konstatavimas, kad kaltininko tyčia susiformavusi visai nusikalstamai veikai, o ne atskiriems nusikaltimams, esantiems iš esmės tos pačios veikos sudėtinėmis dalimis, ir siekiama vieno rezultato. Apeliacinis teismas pažymėjo, kad pats P. G. apylinkės teisme vykusio teismo posėdžio metu prisipažino padaręs jam inkriminuotą nusikalstamą veiką ir atsakydamas į jam pateiktus klausimus nurodė, kad jis praėjęs pro parduotuvės kasas ir pamatęs, kad galima prekes išsinešti už jas nesumokėjus, planavo, kad eis antrą ir trečią kartą, jeigu tas prekes išsineš pirmą kartą. Praėjęs pro kasas ir pamatęs, kad prekes išsinešti iš parduotuvės „R.“ lengva – apsaugos darbuotoja jo nepagavo, jis prekių iš šios parduotuvės parsinešė ir antrą, ir trečią kartą. Taigi pats nuteistasis patvirtino, kad jo tyčia buvo susiformavusi visai nusikalstamai veikai, o ne atskiriems nusikaltimams, jis, priešingai nei teigiama apeliaciniame skunde, iš anksto buvo suplanavęs kelis kartus eiti į tą pačią parduotuvę ir per kelis kartus vogti maisto prekes bei alkoholinius gėrimus. Esant tokioms aplinkybėms, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas skundžiamame nuosprendyje padarė pagrįstą išvadą, jog P. G. veikė vieninga tyčia,

įvertinus pastarojo atliktus veiksmus, pagrobto turto vertę, esant jo veikoje vieningam sumanymui grobti svetimą turta, P. G. padaryta nusikalstama veika teisingai kvalifikuota pagal BK 178 straipsnio 1 dalį (apeliacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-346-309/2021). Vertinant veikos tęstinumą svarbiausia nustatyti bendrą asmens tyčią. Kitu atveju asmens padaryti veiksmai vertintini kaip atskiri administraciniai nusižengimai, pavyzdžiui, baudžiamojoje byloje kasacinis teismas asmens 53 turto pagrobimus, kurių kiekvieno suma neviršijo 3 MGL, vertino kaip penkiasdešimt tris administracinius nusižengimus, kadangi nebuvo nustatyta asmens bendra tyčia (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-196-489/2021). Aktualu pažymėti, kad šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime yra svarstomi didelių diskusijų sulaukę BK pakeitimai, kuriais siūloma praplėsti BK 178 str. 4 d. nurodytas baudžiamojo nusižengimo ribas (nuo 5 iki 10 MGL). Kyla diskusijų, ar tokie BK pakeitimai yra tikslingi. Vieni teigia, kad žymiai padidinus turto vertę, iki kurios veika bus priskiriama administraciniam nusižengimui ar nuo kurios bus vertinama kaip baudžiamasis nusižengimas, asmenys galės vienu metu pavogti daug didesnės vertės prekių su minimalia rizika būti nubaustais. Kiti teigia, kad BK 178 str. 4 d. nurodyto baudžiamojo nusižengimo ribų praplėtimas (nuo 5 iki 10 MGL) aptariamai smulkių vagysčių iš parduotuvių problemai įtakos iš esmės neturės (Lietuvos Respublikos Seimo teisės ir teisėtvarkos komitetas, 2023).

Kitas tęstinės nusikalstamos veikos požymis yra vieningas kėsینimosi objektas (įstatymo saugoma vertybė arba vertybių visuma). Vieningo (bendro) objekto interpretavimui įtakos turi padarytos nusikalstamos veikos specifika, jos padarymo mechanizmas, veikos padarymas dėl to paties nusikalstamos veikos dalyko (t.y. turtas grobiamas iš to paties šaltinio ir žala padaroma tam pačiam asmeniui), taip pat kitos tęstinį nusikalstamos veikos pobūdį nurodančios aplinkybės (Švedas, *et al*, 2019, p. 391). Žinoma, tęstine nusikalstama veika asmuo kėsинasi į tą patį BK specialiosios dalies straipsnį, todėl asmens veikos turi pažeisti tą pačią konkrečiame baudžiamojo įstatymo normos saugomą vertybę.

Primintina, kad teismai turi teisę skirtingų kategorijų bylose tam tikrus požymius vertinti skirtingai ir taip pabrėžti ar paneigti nusikalstamos veikos tęstinumą. Pavyzdžiui, svetimo turto grobimo bylose tęstinę nusikalstamą veiką papildomai rodo ta aplinkybė, kad turtas grobiamas iš to paties šaltinio, padarant žalą tam pačiam savininkui (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-77/2013), o sukčiavimo baudžiamosiose bylose, kai asmuo kelis kartus padaro veikas, numatytas BK 182 straipsnyje, jos vertintinos kaip viena tęstinė nusikalstama veika, jeigu jas jungia vieningas sumanymas, kaltininkas apgaulę naudojo prieš tą patį asmenį ir (ar) turta ar turtinę teisę įgijo iš to paties šaltinio (nukentėjusiojo),

šios veikos buvo daromos panašiu būdu ir panašiomis aplinkybėmis, esant nedideliam laiko tarpui, ir pan. (LAT, 2012, p. 7). Bendros tyčios, jungiančios kelias veikas, svarbiu kriterijumi paprastai pripažįstamas konkretus siekis kelis kartus apgaule gauti turtinę naudą iš to paties šaltinio (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-250-699/2017). Iš pačios prekybos žmonėmis nusikaltimo sudėties išplaukia, kad minėti veiksmai, padaryti net ir prieš kelis nukentėjusiuosius, esant bendrai tyčiai taip veikti, kvalifikuotini ne kaip atskiros nusikalstamos veikos, bet kaip tęstinė nusikalstama veika, nurodyta BK 147 straipsnio 2 dalyje (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-172-788/2021). Dėl genocido nusikaltimo tęstinumo teismas yra pažymėjęs, kad kaltininkas, atlikdamas genocido veiksmus, juos kreipia ne į atskirą asmenį ir jam daromą žalą, bet nacionalinės, etninės, rasinės, religinės, socialinės ir politinės grupės bei šias grupes sudarančių gyventojų teises (gyvybę, sveikatą, egzistavimo sąlygas, išlikimo, vystymosi galimybes) (apeliacinis nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-21/2009). Teismų praktikoje išžaginimo ir seksualinio prievartavimo baudžiamosiose bylose kėsinimosi objektas siejamas su vienu nukentėjusiuoju. Teismas pažymėjo, kad jei asmuo lytiškai santyčiau ar tenkina lytinę aistrą su keliais nukentėjusiais, padarytos veikos sudaro nusikaltimų sutaptį ir kiekvieno nukentėjusiojo išžaginimas ar seksualinis prievartavimas kvalifikuojamas kaip atskiras nusikaltimas (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-47-699/2015). Nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis baudžiamosiose bylose išaiškinta, kad veikų, nurodytų BK 259 ar BK 260 straipsniuose, tęstinumas vienais atvejais siejamas su vienos rūšies psichotropinių medžiagų, o kitais atvejais veikos tęstinumo kriterijus yra medžiagų įgijimas iš vieno asmens (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-412/2007) arba platinimas vienam asmeniui (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2A-5-1073/2021). Viešosios tvarkos pažeidimuose nusikalstamos veikos tęstinumas, pagrindžiamas kėsinimusi į BK 284 str. saugomą vertybę – viešąją tvarką, tačiau nukentėjusiųjų skaičius neturi reikšmės, pavyzdžiui, baudžiamojoje byloje teismas bendrininkų veiksmus nežymiai sutrikdant sveikatą trims nukentėjusiesiems ir sukeltant fizinį skausmą penkiems nukentėjusiesiems kvalifikavo kaip vieną tęstinę nusikalstamą veiką (apeliacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-119-165/2017). Taigi, šis požymis skirtingų kategorijų bylose gali turėti nevienodą reikšmę, todėl yra vertintinas kaip papildomas tęstinės nusikalstamos veikos požymis.

Reikia pripažinti, kad tęstinės nusikalstamos veikos subjektyvieji požymiai yra vieni iš svarbiausių, kurie leidžia išskirti tęstinę nusikalstamą veiką nuo pakartotinai padarytų pavienių nusikalstamų veikų. Bendra kaltininko tyčia yra atskirų asmens padarytų veiksmų

(epizodų), kurie yra įtvirtinti tame pačiame BK straipsnyje, jungtis. Bendrai tyčiai, jungiančiai atskirus nusikalstamus veiksmus, būdinga tai, kad pats kaltininkas šiuos savo veiksmus suvokia kaip vientisą nusikalstamą veiką ir, darydamas pirmą veiksmą, jau turi susiformavusį (pradinį) sumanymą ir dėl kito nusikalstamo veiksmo (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-96/2012). Nors bendros tyčios formuluotė atrodo gana paprasta, tačiau, kaip rodo teismų praktikos analizė, būtent jos nustatymas sukelia daugiausiai problemų. Štai V. J. keturi piktnaudžiavimo atvejai tarnybine padėtimi renkant ir perduodant skirtingiems privatiems asmenims jų užsakytą neviešą informaciją apie kitus asmenis pirmosios instancijos teismo buvo kvalifikuotos kaip atskiros keturios nusikalstamos veikos. Kasacinis teismas konstatavęs, kad V. J. neteisėtas veikimas, nors ir nulemtas skirtingų informacijos užsakovų, skirtingos apimties prašymais, buvo vykdomas kaltininkui atliekant analogiškus veiksmus, veikiant vieninga tyčia, pripažino veikos tęstinumą (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-84-489/2018). Bendros asmens tyčios nustatymui taip pats svarbūs ir objektyvieji nusikalstamos veikos požymiai kaip atlikti veiksmai, jų pobūdis, intensyvumas ir būdas. Taip pat vertinama ir situacija, kuriai esant šie veiksmai buvo padaryti. Baudžiamojoje byloje V. D. nuteista už tai, kad, dirbdama administratore nuo 2010 m. gegužės 4 d. iki 2010 m. rugpjūčio 8 d. UAB „T. G.“, o nuo 2010 m. rugpjūčio 9 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. UAB „M.“ naktiniame striptizo klube „E.“ sąvadavo prostitucijai ir turėjo pajamų iš 12 asmenų prostitucijos. Teismas pažymėjo, kad abiejose baudžiamosiose bylose nagrinėti V.D. veiksmai atitinka nurodytus tęstinės nusikalstamos veikos požymius, nes tai keli tapatūs laiko požiūriu vienas nuo kito santykinai nenutolę veiksmai, kuriuos jungė vieninga tyčia ir kurie, be kita ko, padaryti analogišku būdu ir analogiškais aplinkybėmis (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-401-677/2016). Kitoje byloje sprendžiant dėl lytinės aistros tenkinimo pažeidžiant nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvę veikos tęstinumo, kasacinis teismas pripažinęs asmens padarytas veikas kaip du atskirus nusikaltimus, pabrėžė, kad nors nusikalstamus veiksmus nuteistasis atliko su ta pačia nukentėjusiaja per neilgą laikotarpį, byloje nustatytos aplinkybės patvirtina, kad šie du atvejai nebuvo jungiami bendros tyčios, t. y. nuteistojo tyčia kiekvienu atveju susiformavo iš naujo. Pirmą kartą nuteistasis lytinių santykių su nukentėjusiaja turėjo jų pažinties vakarą draugo bute po vakarėlio. Byloje nėra duomenų, kurie patvirtintų, kad po šio įvykio nuteistasis vėl ketino lytiškai santykiauti su nukentėjusiaja, – to nenurodė nei jis, nei nukentėjusioji. Kitas jų susitikimas nuteistojo bute nebuvo iš anksto suplanuotas, o įvyko spontaniškai, nukentėjusiajai paprašius pas jį pernaktuoti. Taigi ir nuteistojo tyčia antrą kartą lytiškai santykiauti su nukentėjusiaja susiformavo spontaniškai, tą patį vakarą, kai ji atvyko į jo butą (kasacinė teismo

baudžiamojoje byloje Nr. 2K-153-976/2022). Analizuojant teismų praktikos pavyzdžius, galima daryti išvadą, kad bendros tyčios požymis, kuris atiboja tęstinę nusikalstamą veiką nuo pakartotinai padaryto nusikaltimo, yra svarbiausias, tačiau daugiausiai iššūkių keliantis kriterijus teismų praktikoje.

Teismų praktikoje bendra tyčia konstatuojama, kai asmuo atskiromis veikomis siekia vieno rezultato (tikslu) ir kai kelių veikų padarymas yra būtinas rezultatui pasiekti. Vieningas tikslas sujungia kelias asmens padarytas veikas (epizodus) į vieną nusikalstamą veiką. Asmens vieningas tikslas yra pasiekiamas keliomis laikinai susijusiomis veikomis (epizodais). Baudžiamojoje byloje S.V veiksmai, t.y. apgaule sudaryta pirkimo–pardavimo sutartis, tą pačią dieną VAVA Vilniaus miesto žemėtvarkos skyriui S. V. pateiktas prašymas atkurti jam natūra nuosavybės teisę į nekilnojamąjį turtą, teismo kvalifikuoti kaip viena tęstinė nusikalstama veika pagal BK 182 straipsnio 2 dalį, nes asmuo siekė vieno tikslo - apgaule įgyti didelės vertės svetimą turtą (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-253-693/2017). Trys kurstymai suklastoti dokumentus ir trys tokių dokumentų panaudojimai asmeniui turint vieningą sumanymą įteisinti sodininkų bendrijoje esančius statinius taip pat buvo pripažinti kaip viena tęstinė nusikalstama veika pagal BK 300 straipsnio 1 dalį (kasacinio nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-416/2012). Sumanymas dėl kito nusikalstamos veikos epizodo, siekiant tam tikro rezultato, nebūtinai turi būti labai konkretus., kadangi atskirais atvejais pakanka tik asmens suvokimo, kad jis toliau darys tą patį, pavyzdžiui, baudžiamojoje byloje M. V. buvo pateikti kaltinimai dėl devynių epizodų neteisėtai įgyjant ir panaudojant kito asmens elektroninių mokėjimo priemonių duomenis bei internetinės bankininkystės prisijungimo kodus, taip pat užvaldant svetimą turtą. Teismas pažymėjo, kad asmuo turėjo vieningą sumanymą nuolatos pasipelninti, kuris dėl nusikalstamos veikos ypatumų buvo įgyvendinamas ne iš karto, o per kelis etapus, naudojant tuos pačius būdus ir priemones (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-555-788/2015).

Teismų praktikoje yra pavyzdžių, kai nesukonkretintas sumanymas pagrobti kuo daugiau turto iš tos pačios saugomos teritorijos, net ir esant kelių savaitių tarpams tarp atskirų epizodų, buvo teismų įvertintas kaip neprieštaraujantis tęstinės vagystės sampratai (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-96/2012). Ne iš karto įgyvendinamas sumanymas nuolatos pasipelninti, naudojant tuos pačius būdus ir priemones, ne kartą pripažintas tęstinės veikos elementu ir kitose turtinio pobūdžio nusikalstamų veikų bylose, pavyzdžiui, I. Š. Vilniaus apygardos teismo buvo nuteista už du sukčiavimus: pirmas tęsėsi nuo 2004 m. kovo iki 2006 m. birželio mėn., antras – nuo 2006 m. sausio iki balandžio mėn. Pirmuoju laikotarpiu buvo suklaidinti 167, antruoju – 24 asmenys. Pirmuoju

laikotarpiu I. Š. asmenims siūlė investuoti į „L.“ projektą, o kitu – į „N.I.“ Kasacinis teismas pakeitė Vilniaus apygardos teismo nutartį kvalifikuojant I. Š. padarytas veikas kaip vieną tęstinį didelės vertės turto sukčiavimą pažymint, kad siūlymas investuoti į naują „N.I.“ projektą be kita ko buvo susijęs su „L.“ projekto žlugimu naudojant tą patį apgaulės mechanizmą (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-112-788/2015). Taigi, bendras sumanymas teismų praktikoje vertinamas nevienodai. Galimos situacijos, kai asmuo ir be akivaizdaus siekiamo rezultato suvokimo padaro tęstinę nusikalstamą veiką, todėl teismai nusikalstamos veikos tęstinumą gali pripažinti tik kartu įvertinęs ir kitus tęstinės nusikalstamos veikos požymius bei išsamiai išanalizavęs visas faktines bylos aplinkybes.

Atkreiptinas dėmesys, kad tam tikrais atvejais pripažįstant veika tęstine, pabrėžiama nusikalstamos veikos dalyko svarba. Baudžiamosiose bylose dėl disponavimo narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis pažymima, kad jei baudžiamojoje byloje nustatoma, kad dėl narkotinių ar psichotropinių medžiagų įgijimo ir (ar) pardavimo buvo tartasi atskirai, realizuojant atskirus sumanymus neteisėtai disponuoti narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, kai skiriasi ir pats nusikalstamos veikos dalykas, t. y. parduodamos skirtingų partijų narkotinės medžiagos, kiekviena iš padarytų nusikalstamų veikų kvalifikuojama kaip savarankiška BK 260 straipsnyje nurodyta nusikalstama veika (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-442/2011). Nusikalstamos veikos dalyko svarba, pripažįstant ją tęstine, taip pat matoma ir bylose dėl kyšininkavimo, pavyzdžiui, R.R. ir V.S. nuteisti už septynis kyšininkavimus. Teismas pažymėjo, kad dėl kiekvienos kyšio sumos, sudarančios atskirą nusikalstamos veikos dalyką, yra detalios aprašyti visi atlikti veiksmai ir jų dalyviai, kadangi kiekvieno kyšio paėmimas buvo organizuojamas ir įgyvendinamas atskirai, skirtingu laiku, iš skirtingų įmonių vadovų, jiems nurodant skirtingas kyšio reikalavimo priežastis (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-319/2008). Atribojant tęstinę nusikalstamą veiką nuo pakartotinai padarytos nusikalstamos veikos laiko tarpas svarbus ir sukčiavimo bylose. Tą puikiai iliustruoja baudžiamoji byla, kurioje teismas pažymėjo, kad tokio pobūdžio bylose nusikalstamos veikos dalykas yra labai svarbus ar net lemiamas. Kaltinamajame akte ir teismų sprendimuose yra aiškiai išskirtos šešios nusikalstamos veikos, kuriomis apgaule įgytos atskiros PVM skirtumo sumos: 97 301 Lt, 94 937 Lt, 111 600 Lt, 111 978 Lt, 99 000 Lt ir 99 000 Lt. Dėl kiekvienos iš nurodytų sumų, sudarančių atskirus nusikalstamos veikos dalykus, yra detalios aprašyti visi atlikti veiksmai ir jų dalyviai, nes kiekvienos iš jų pagrobimas buvo organizuojamas ir įgyvendinamas atskirai, atliekant skirtingus veiksmus, panaudojant skirtingus dokumentus, todėl teismai pagrįstai asmens kiekvieną iš padarytų veikų kvalifikavo atskirai (kasacinė

nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111/2007). Nusikalstamos veikos dalykas bylose dėl turtinių nusikaltimų iš ties yra svarbus kriterijus atribojant tęstinę nusikalstamą veiką nuo pakartotinai padarytų nusikalstamų veikų, tačiau šis požymis yra ne lemiamas, o tik bendrą asmens tyčią pagrindžiantis arba paneigiantis kriterijus.

Teismai kaip papildomą požymį atskiriant pakartotinai padarytą pavienę nusikalstamą veiką nuo tęstinės vertina ir laiko tarpą. Šis papildomas kriterijus dažniausiai pastebimas nusikaltimų nuosavybei bylose. Reikia pažymėti, kad susiformavus naujai tyčiai, trumpas laiko tarpas tarp atskirų epizodų neturės jokios reikšmės, t.y. asmens veika bus kvalifikuojama kaip pavienės nusikalstamos veikos. Baudžiamojoje byloje teismas nustatė, kad po konflikto, įvykusio žirgyno manieže, nuteistajai G. G. tyčia smurtauti prieš A. A. žirgyno arklidėse kilo ne iš karto pasibaigus pirmajam epizodui, o tik vėliau, t. y. tuomet, kai ji pamatė D. G., laikančią ir tempiančią A. A. už plaukų į žirgyno arklides. Nustatyta ir tai, kad šiuos epizodus skiria ne mažesnis kaip devynių minučių laiko tarpas, nes iš pradžių tiek G. G., tiek kitos nuteistosios A. G. ir I. M. siekė įvykusį konfliktą tarp A. A. ir G. G. žirgyno manieže išspręsti civilizuotai ir su policijos pagalba. Dėl šių priežasčių kasacinis teismas G. G. veiksmus kvalifikavo kaip atskiras nusikalstamas veikas (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-255-697/2022). Tarp atskirų asmens padarytų veikų gali atsirasti ir nemažas laiko tarpas, kurie pasireiškia sistemingu ir vieninga kaltininko tyčia, pavyzdžiui, baudžiamosiose bylose dėl pelnytos iš prostitucijos asmens veika gali trukti ilgą laiko tarpą ir netgi būti kaltininkų pragyvenimo šaltiniu (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-315/2013). Taigi, abejotina, ar laiko požiūriu vienas nuo kito nenutolusių veiksmų požymis iš tiesų gali būti kriterijus, leidžiantis atriboti tęstinę nusikalstamą veiką nuo pakartotinai padarytos nusikalstamos veikos. Teismai laiko tarpo požymį turi vertinti ypatingai nuodugniai ir individualizuotai atskirų kategorijų bylose.

Apibendrinant, tęstinės nusikalstamos veikos neapibrėžimas BK kelia daug problemų teismų praktikoje. Teismai skirtingų kategorijų bylose veikos tęstinumą gali vertinti pagal rūšinius arba papildomus požymius ir toks tęstinės nusikalstamos veikos neapibrėžtumas kelia didelę riziką ydingai teismų praktikai. Reikia nubrėžti skiriamąją liniją tarp pagrindinių tęstinės nusikalstamos veikos požymių, kurie būdingi visoms nusikalstamoms veikoms ir kurie turėtų būti aprašomi baudžiamojo įstatymo bendrosios dalies lygmeniu, ir papildomų požymių, kurie būdingi tik atskirų kategorijų baudžiamosiose bylose. Galima daryti išvadą, kad nusikalstamos veikos dalykas, laiko tarpas tarp epizodų, šaltinis, nukentėjusiųjų skaičius, asmens padarytų veiksmų tapatumas, vienaarūšiškumas yra tik papildomi požymiai vertinant nusikalstamos veikos tęstinumą konkrečiose bylose.

Atsižvelgiant į tai, jie negali būti priskiriami prie pagrindinių tęstinės nusikalstamos veikos požymių. Išanalizavus mokslinę literatūrą bei teismų praktiką galima išskirti šiuos pagrindinius tęstinės nusikalstamos veikos bruožus, kartu pažymint, kad skirtingų kategorijų bylose teismai vertina ir kitus, papildomus tęstinės nusikalstamos veikos požymius:

1. kelių veikų padarymas, kurios vertinant atskirai, atitinka to paties BK specialiosios dalies straipsnyje numatyto nusikaltimo arba baudžiamojo nusižengimo objektyviusius požymius;
2. bendra kaltininko tyčia, vieningas sumanymas;
3. vieningas objektas, numatytas vieno BK straipsnio normoje.

2.2. Trunkamosios nusikalstamos veikos samprata ir jos požymiai

Antroji pavienės nusikalstamos veikos rūšis yra trunkamoji nusikalstama veika, kurios darymas tęsiasi tam tikrą laiką, t.y. tam tikrą laiko tarpą yra įgyvendinama nusikalstamos veikos sudėtis. Ši veika prasideda kokiu nors asmens veikimu ar neveikimu ir tęsiasi atitinkamų pareigų nevykdymu, už kurį subjektui visada gresia baudžiamasis persekiojimas. Nei įstatymas, nei praktika, nei teorija nekelia trunkančiajai veikai kaltės formos reikalavimo – ji gali būti ir tyčinė, ir neatsargi (Pakštaitis, 2021, p. 126). Trunkamoji nusikalstama veika yra tuomet, kai kaltininkas tam tikrą laikotarpį nepertraukiamai yra nusikalstamos būsenos, kuri susidaro nevykdant teisinės pareigos arba padarius tam tikrą kitą neteisėtą veiksmą ir trunka tol, kol jo nenutraukia pats kaltininkas, kiti asmenys ar teisėsaugos institucijos pareigūnai arba neišnyksta kaltininko pareiga (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-12-1073/2019). Taigi, trunkamojo nusikaltimo ypatumas yra tas, kad kaltininkas, žinodamas apie atsiradusią pareigą veikti ar neveikti tam tikru būdu, nieko nedaro, tačiau kai kada kaltininkas gali imtis ir papildomų veiksmų, kad išvengtų esamos pareigos. Esminis trunkamosios nusikalstamos veikos ypatumas yra tas, kad nusikalstama veika ir ją darantis asmuo yra pavojingi visą veikos darymo laiką.

Analizuojant trunkamąją nusikalstamą veiką svarbu aptarti jos laiko tarpą, kuris, skirtingai nei tęstinės nusikalstamos veikos atveju, yra vienas esminių požymių, leidžiančių trunkamąją nusikalstamą veiką atriboti nuo kitų panašių nusikalstamų veikų. Padarymo laikas yra svarbus nusikalstamos veikos kvalifikavimui, baudžiamojo įstatymo galiojimo laiko atžvilgiu nuostatų (BK 3 straipsnis), apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminų (BK 95 straipsnis) taikymui, taip pat *non bis in idem* (draudimo bausti du kartus

už tą pačią nusikalstamą veiką) principo reikalavimų įgyvendinimui (LAT, 2016, p. 23). Pagal BK 3 straipsnio 1 dalį, nusikalstamos veikos padarymo laikas yra veikimo (neveikimo) laikas arba baudžiamojo įstatymo numatytų padarinių atsiradimo laikas, jeigu asmuo norėjo, kad padariniai atsirastų kitu laiku. Tais atvejais, kai nusikalstama veika yra trunkamojo arba tęstinio pobūdžio ir nėra pagrindo nustatyti jos laiko pagal padarinių kilimą, pripažįstama, kad tokios veikos laikas yra visas laikas, per kurį ji buvo daroma (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-238-222/2018). Trunkamosios nusikalstamos veikos laikas yra visas laikas, kai asmuo darė BK numatytą nusikalstamą veiką. Svarbu pažymėti, kad trunkamosios nusikalstamos veikos atveju veika bus kvalifikuojama pagal BK, kuris galiojo nusikalstamos veikos pasibaigimo metu.

Trunkamosios nusikalstamos veikos padarymo laikas siejamas su neteisėto veiksmo padarymu arba nuo pareigos veikti atsiradimo momento. Neteisėto veiksmo padarymas, pavyzdžiui, gali pasireikšti narkotinių medžiagų gabenimu (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-119/2011), penkiasdešimt arba daugiau litrų naminių stipriųjų alkoholinių gėrimų, nedenatūruoto ar denatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) laikymu (apeliacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. e1A-59-875/2023). Pareigos nevykdymas teismų praktikoje pasireiškia, pavyzdžiui, kaip buhalterinės apskaitos dokumentų nesaugojimas įstatymų nustatytą laiką (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-356-689/2018), vengimas išlaikyti vaiką (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-164-699/2017). Pažymėtina, kad pareiga veikti atsiranda baudžiamojo įstatymo arba kitų teisės aktų pagrindu.

Trunkamasis nusikaltimas trunka tol, kol jo nenutraukia pats kaltininkas, kiti asmenys arba neišnyksta kaltininko pareiga. Pagal kasacinio teismo praktiką, trunkamoji nusikalstama veika pasibaigia, kai kaltininkas pats ją nutraukia, tai padaro kiti asmenys ar teisėsaugos institucijos arba atsiranda kitų aplinkybių, trukdančių toliau tęsti nusikalstamos veikos darymą, taip pat išnykus kaltininko pareigai veikti (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-356-689/2018). Teisinė pareiga gali būti susijusi su tam tikrų pareigų (pvz., įmonės vadovo, buhalterio) ėjimu. Nustojus eiti tokias pareigas, paprastai baigiasi ir pareiga saugoti buhalterinės apskaitos dokumentus (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-324/2014). Nėra vienareikšmiško atsakymo, kaip nustatomas nusikalstamos veikos laikas, kai ji padaroma nevykdant savo pareigos (neveikimu), kuri proceso metu taip ir neįvykdoma, t. y. veika faktiškai lieka nenutraukta (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-484/2012). Šiuo atveju yra svarbus *non bis in idem* principas, kuris draudžia bausti asmenį antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką. Siekiant išvengti *non bis in idem* principo pažeidimo, teismai turi tinkamai nustatyti trunkamosios nusikalstamos veikos

laikotarpį. Jei kaltininkas, nuteistas už teisinės pareigos nevykdymą ir toliau vengia tą teisinę pareigą vykdyti, konstatuotina, kad atsirado nauja tyčia, kas reiškia naują nusikalstamą veiką. Tą iliustruoja baudžiamoji byla, kurioje teismas pažymėjo, kad 2006 m. kovo 2 d. apylinkės teismo nuosprendžiu A. P. buvo nuteista *inter alia* už vengimą išlaikyti mažametės dukteris laikotarpiu, kuris truko nuo 2003 m. vasario 21 d. iki 2005 m. lapkričio 1 d. Tuo tarpu nagrinėjamoje byloje ji buvo kaltinama dėl vengimo išlaikyti dukteris kitu laikotarpiu, t. y. nuo 2006 m. kovo 26 d. iki 2007 m. gruodžio 1 d. A. P. nevykdė teismo skirtų įpareigojimų ir taip padarė naują trunkamą nusikalstamą veiką (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-68/2009). Taigi, tolimesnis asmens pareigos nevykdymas, priėmus apkaltinamąjį nuosprendį, reiškia naują susiformavusią tyčią, t.y. naują nusikalstamą veiką už kurią jis gali būti persekiojamas. Priešingu atveju, kartą patraukus asmenį baudžiamajon atsakomybėn už atitinkamos pareigos nevykdymą, asmuo būtų nepagrįstai atleidžiamas nuo tolimesnio tokios pareigos vykdymo.

Trunkamosios nusikalstamos veikos baigtumo momentas apibrėžiamas ir kaip žalingų padarinių atsiradimo laikas. Baudžiamojoje byloje teismas nustatė, kad V. L., kaip statinio statybos techninis prižiūrėtojas dėl neatsargumo (nusikalstamo nerūpestingumo) pažeidė teisės aktų nustatytas specialias elgesio saugumo taisykles, netinkamai atliko savo pareigas dėl ko 2012 m. sausio 25–26 d. Tytuvėnų Bernardinų vienuolyno palėpėje kilo gaisras ir dėl neatsargumo buvo padaryta didelė – ne mažiau kaip 1 862 296 Eur žala Lietuvos valstybei bei Tytuvėnų Švč. Mergelės Marijos parapijai ir sunaikintos bei sugadintos didelę kultūrinę reikšmę turinčios vertybės. Apeliacinės instancijos teismas šiuos V. L. veiksmus nelaikė trunkamaisiais ir konstatavo, kad visi V. L. veiksmai buvo baigti 2010 m. kovo 29–31 d. įrengus dūmtraukį. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas panaikindamas apeliacinės instancijos nutartį pažymėjo, kad inkriminuoti veiksmai (atlikti 2010 m.) be baudžiamajame įstatyme nustatytų pasekmių atsiradimo 2012 m. savaitė nėra nusikalstami, t. y. vien šių veiksmų netinkamas atlikimas be padarinių neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, todėl vien dėl to negalima veiksmų atlikimo laiko laikyti nusikalstamos veikos padarymo laiku, nuo kurio pradedamas skaičiuoti patraukimo baudžiamajon atsakomybėn laikas. Situacija, kai straipsnio dispozicijoje apibrėžtos žalingos pasekmės kilo praėjus ilgesniam laiko tarpui, apibūdinama kaip trunkamoji nusikalstama veika (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-284-976/2019). Kitoje byloje A. P. nuteista už tai, kad 2001 metais, nuo birželio iki liepos mėnesio, nesilaikydama įstatymų nustatytos tvarkos, savavališkai vykdydama savo ginčijamą tariamą teisę į nukentėjusiajai S. P. priklausančias patalpas, asmeniui nurodė užmūryti duris, taip savavališkai uždraudė S. P. naudotis jai priklausančiomis patalpomis. Pirmosios instancijos

teismas tokius A.P. veiksmus kvalifikavo kaip trunkamąją nusikalstamą veiką, be to, konstatavo, kad, teismui nagrinėjant bylą, nusikalstama veika dar nėra nutraukta, todėl apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis nesuėjo. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nerado pagrindo taikyti senaties termino, šią išvadą motyvavo tuo, kad nukentėjusios teisės į ginčijamas patalpas vis dar neatkurta, tačiau pripažino veiką ne trunkamąją, bet tęstinę. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamąją bylą nutraukė ir pažymėjo, kad nustatant savivaldžiavimo tęstinumą ar trunkamumą, būtina atsižvelgti, kokiais konkrečiais veiksmais savavališkas teisės vykdymas įvardijamas. Kaltinamajame akte veikos požymis konkretizuotas kaip nurodymas užmūryti duris, taip uždraudžiant nukentėjusiajai naudotis jai priklausančiomis patalpomis ir užvaldant bute buvusį jos turtą. Šis veiksmas padarytas 2001 m. nuo birželio iki liepos mėn. Jokių kitų pasikartojančių veiksmų, kuriais A. P. būtų tęsusi savavališkus veiksmus, arba veiksmų, iš kurių būtų galima spręsti apie trunkamąją veikos pobūdį, kaltinamajai neinkriminuota. Iš teismų priimtų sprendimų matyti, kad pirmosios instancijos teismas trunkamąją, o apeliacinės instancijos teismas tęstinę veikos pobūdį identifیکavo pagal tai, kad nukentėjusioji iki šiol negali naudotis savo patalpomis ir daiktais, t. y. kad nepašalinta jai padaryta žala. Toks požiūris labai išplečia tęstinės ir trunkamosios veikų traktavimą, įtvirtina ydingą praktiką, pagal kurią nusikalstamoms veikoms, kurių padariniai nepašalinti, iš viso būtų neįmanoma nustatyti laiko, nuo kurio pradedama skaičiuoti apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-267/2011). Taigi, trunkamasis pobūdis turi būti nustatomas nusikalstamai veikai, o ne padariniams. Atribojant trunkamąją nusikalstamą veiką nuo kitų pavienių nusikalstamų veikų svarbu pabrėžti, kad trunkamoji nusikalstama veika yra daroma tam tikrą laiką ir visą tą laikotarpį asmuo ir daroma veika yra pavojingi. Kiekvienoje byloje nusikalstamos veikos darymo laikas turi būti nustatomas atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, svarbias tiksliam trunkamojo laikotarpio nustatymui.

Teismų praktikoje pasitaiko trunkamosios nusikalstamos veikos ir tęstinės nusikalstamos veikos atribojimo problemų. Trunkamoji nusikalstama veika nuo tęstinės nusikalstamos veikos skiriasi tuo, kad trunkamoji veika daroma be pertraukos, kai tuo tarpu tęstinei nusikalstamai veikai yra būdingas epizodiškumas. Trunkamojo nusikaltimo ypatumas yra tas, kad kaltininkas, žinodamas apie atsiradusią pareigą veikti ar neveikti tam tikru būdu, nieko daugiau nedaro, ši pareiga yra tarytum pakibusi ties juo ir trunka tam tikrą laiką (Abramavičius, *et al.*, 2001, p. 318). Tuo tarpu nusikalstamos veikos tęstinumas pasireiškia tuomet, kai pareiga veikti asmeniui atsiranda bent du atskirus kartus ir asmuo mažiausiai du kartus jų ir neįgyvendina. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus išplėstinės septynių teisėjų kolegijos nutartyje Nr. 2K-7-68/2009 išaiškinti tęstinių

ir trunkamųjų veikų skirtumai. Nutartyje nurodyta, kad teismų praktikoje tęstinė veika suprantama kaip keli tapatūs, laiko atžvilgiu vienas nuo kito nenutolę veiksmai, padaryti analogišku būdu, analogiškėmis aplinkybėmis, įgyvendinant vieną sumanymą dėl to paties dalyko. O trunkamoji nusikalstama veika yra tada, kai kaltininkas tam tikrą laikotarpį nepertraukiamai yra nusikalstamos būsenos, kuri susidaro nevykdant teisinės pareigos arba padarius tam tikrą neteisėtą veiksmą (kasacinio teismo nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-68/2009). Šioje nutartyje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad BK 164 straipsnyje numatytas nusikaltimas yra ne tęstinis, o trunkamasis.

Taigi, trunkamosios nusikalstamos veikos kai kurie požymiai sutampa su tęstinės nusikalstamos veikos požymiais. Iš aptartos teismų praktikos galima daryti išvadą, kad trunkamoji nusikalstama veika, skirtingai nei tęstinė, yra padaroma viena veika, kuri tęsiasi tam tikrą laikotarpį. Aptarus trunkamosios nusikalstamos veikos ypatumus, galima išskirti šiuos pagrindinius požymius:

- 1) trunkamoji nusikalstama veika prasideda nuo neteisėto veiksmo padarymo arba nuo pareigos veikti ar neveikti atsiradimo momento;
- 2) trunkamoji nusikalstama veika tęsiasi tam tikrą laiką;
- 3) nusikalstama veika darantis asmuo yra pavojingas visą veikos darymo laikotarpį;
- 4) trunkamoji nusikalstama veika pasibaigia, kai kaltininkas pats ją nutraukia, tai padaro kiti asmenys ar teisėsaugos institucijos arba atsiranda kitų aplinkybių, trukdančių toliau tęsti nusikalstamos veikos darymą, taip pat išnykus kaltininko pareigai veikti.

2.3. Sudėtinės nusikalstamos veikos samprata ir jos požymiai

Trečioji mokslinėje literatūroje pristatoma plačiausia pavienės nusikalstamos veikos rūšis - sudėtinė nusikalstama veika. Sudėtinė nusikalstama veika yra sudaryta iš kelių nusikalstamų veikų sudėčių, kurių kiekviena, vertinama atskirai, atitinka savarankišką nusikalstamą veiką, tačiau dėl sudėtinės nusikalstamos veikos konstrukcijos tokios veikos kvalifikuojamos pagal vieną BK straipsnį ar jo dalį (Švedas, *et al*, 2019, p. 393). Ši veika yra grindžiama kelių savarankiškų nusikalstamų veikų junginiu vienoje BK įtvirtintame nusikalstamos veikos sudėtyje, tačiau jų konstrukciniai požymiai dažnai nėra aiškiai atspindėti dispozicijose. Atsižvelgiant į tai, pripažįstama, kad sudėtinės nusikalstamos veikos pasižymi didesniu pavojingumo laipsniu, todėl įstatymų leidėjas už jas turėtų

nustatyti tokią bausmės rūšį, kuri, kaip ir nusikalstamų veikų sutapties atveju, užtikrintų griežtesnę kaltininko baudžiamąją atsakomybę, nes priešingu atveju tai neatitiktų teisingumo principo ir sumenkintų pačią sudėtinės nusikalstamos veikos idėją (Liholaja, Hamkova, 2017, p. 149). Svarbu išskirti sudėtinės nusikalstamos veikos rūšis bei jų pagrindinius požymius, leidžiančius šias veikas atskirti nuo kitų pavienių sudėtingų nusikalstamų veikų, taip pat nuo į jas panašių nusikalstamų veikų sutapčių.

Baudžiamosios teisės moksle buvo išskiriamos įvairios sudėtinės nusikalstamos veikos rūšys, pavyzdžiui, veikos su dviem ar daugiau veiksmis, dviem objektais, dviem padariniais, dviem kaltės formomis (Krastinš, 2010, p. 13). Naujausiame Lietuvos baudžiamosios teisės vadovėlyje sudėtinė nusikalstama veika skirstoma į:

- 1) veikas su dviem objektais;
- 2) veikas su dviem veiksmis;
- 3) veikas su keliais alternatyviais požymiais;
- 4) veikas padarytas pakartotinai;
- 5) veikas kvalifikuotas sunkinančiomis aplinkybėmis, sudarančiomis kitą nusikalstamos veikos sudėtį.

Sudėtinė nusikalstama veika su dviem objektais pasireiškia dviejų, atskirai baudžiamajame įstatyme ginamų, objektų pažeidimu. Faktiškai tai yra įstatyme įtvirtinta nusikaltimų sutaptis (Pavilonis, Bieliūnas, 1984, p. 40). Objektai yra skirstomi į pagrindinius ir papildomus. Įstatymų leidėjas, kurdamas sudėtinę normą, pirmiausia siekia apsaugoti pagrindinį objektą, todėl visais nusikalstamos veikos padarymo atvejais šis objektas patiria žalą. Nuo pagrindinės vertybės priklauso ir tos nusikalstamos veikos vieta Baudžiamajame kodekse (jo skyriuje) (Girdenis, 2010, p. 64). Jei nėra pažeidžiamas pagrindinis objektas, tai nėra nusikaltimo sudėties. Papildomas objektas yra antraeilis, t.y. baudžiamasis įstatymas jį saugo po kėsinimosi į pagrindinį objektą ir jis yra pažeidžiamas kartu su pagrindiniu objektu. Sudėtinės nusikalstamos veikos atveju papildomo objekto pažeidimas yra numatytas kitame BK specialiosios dalies straipsnyje, tačiau dėl tokios sudėtinės nusikalstamos veikos konstrukcijos yra kvalifikuojamas pagal vieną BK straipsnį, kuris saugo tiek pagrindinę, tiek papildomą vertybę. Šis požymis atriboja sudėtinę nusikalstamą veiką nuo tęstinės bei trunkamosios nusikalstamos veikos. Sudėtinės nusikalstamos veikos pavyzdys yra plėšimas (BK 180 str.), kuriuo pažeidžiamos dvi skirtingos baudžiamojo įstatymo saugomi vertybės, t.y. fizinio ar juridinio asmens turtas (nuosavybė) bei sveikata, kuri yra papildomas šios nusikalstamos veikos objektas. Turto grobimas prievarta yra dviejų pavojingų, teisei priešingų veikų derinys, kai vagystė (BK

178 str.) ir nesunkus sveikatos sutrikdymas (BK 138) arba nežymus sveikatos sutrikdymas (BK 140 str.) apima tik po vieną kėsini mosi objektą – nuosavybę. Baudžiamajame kodekse galima rasti ir daugiau sudėtinės nusikalstamos veikos su dviem objektais pavyzdžių – sunkus sveikatos sutrikdymas iš chuliganiškų paskatų (BK 135 str. 2 d. 8 p.), laisvės atėmimas turto prievartavimo atveju (BK 181 str. 2 d.), grasinimas nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimas piktnaudžiavimo atveju (BK 226 str.) ir kt. Taip pat būtina pabrėžti, kad visos sudėtinės nusikalstamos veikos pažeidžia kelias baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes, tačiau ne visos nusikalstamos veikos, kurios pažeidžia kelias baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes, pavyzdžiui, kontrabanda (BK 199 str.), yra sudėtinės. Kaip buvo minėta anksčiau, papildomos vertybės pažeidimas turi sudaryti atskirą nusikalstamų veikų sudėtį. Jei papildoma vertybė negali sudaryti atskiros nusikalstamos veikos, pavyzdžiui, kontrabanda (BK 199 str.) saugo kelias baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes, tačiau nei viena iš šių vertybių negali sudaryti atskiros nusikalstamos veikos, tai tokiu atveju nėra ir daugeto problemos, todėl tokia veika yra laikoma ne sudėtine, o veika su keliomis baudžiamojo įstatymo saugomomis vertybėmis. Taigi, sudėtinė nusikalstama veika yra tam tikras atskirų nusikalstamų veikų derinys įvardijamas kaip atskiras vienetas. Sudėtinės nusikalstamos veikos su dviem objektais yra panašios į idealiąją nusikalstamų veikų sutaptį, tačiau jų atribojimo klausimai bus nagrinėjami kitoje darbo dalyje.

Sudėtinė nusikalstama veika su dviem veiksmis yra tokia veika, kurią sudaro vienas po kito einančių veiksmų padarymas, kuriuos skiria ilgesnis ar trumpesnis fiksuotas laiko tarpas ir kurie susideda iš dviejų nusikalstamų veikų, iš kurių kiekviena gali būti laikoma atskira nusikalstama veika. Įstatymų leidėjas įtvirtindamas sudėtinės nusikalstamos veikos atsižvelgia į atskirų veikų santykį, jų ryšį, tą galima išžvelgti BK žmogaus pagrobimo įkaitu nusikalstamoje veikoje (BK 252 str.). Ši nusikalstama veika susideda iš dviejų šiai sudėčiai būtinų veiksmų, t.y. žmogaus pagrobimas ir jo laikymas nelaisvėje ir reikalavimas tarptautinės viešosios organizacijos, valstybės ar jos institucijos atlikti kokį nors veiksmą ar nuo jo susilaikyti kaip įkaito paleidimo sąlyga. Atskiros šio straipsnio veikos gali būti kvalifikuojamos kaip neteisėtas laisvės atėmimas (BK 146 str.), grasinimas nužudyti ar sunkiai sutrikdyti asmens sveikatą (BK 145 str.). Taigi, iš tokių sudėtinės nusikalstamos veikos sudėčių paprastai galima išžvelgti „perskaityti“ kitas nusikaltimų sudėtis, kurių visuma sudaro vieną BK specialiosios dalies straipsnyje įtvirtintą nusikalstamą veika.

Sudėtinės veikos su alternatyviais požymiais ypatumas yra tas, kad įstatyme yra įvardinti keli veiksmi, kurių kiekvienas atskirai paimtas sudaro nusikalstamos veikos sudėtį (Pavilonis, Bieliūnas, 1984, p. 41). Paprastai vienas veiksmas palengvina kito

veiksmo padarymą ir kartu jie vertintini kaip asmens atliktų veiksmų kompleksas įtvirtintinas konkrečiame BK straipsnyje. Kai kurie autoriai veikas su alternatyviais požymiais priskiria tęstinėms nusikalstamosioms veikoms. Girdenis disertacijoje teigė, kad nusikalstamos veikos su alternatyviomis veikomis visiškai atitinka tęstinės nusikalstamos veikos požymius – atliekamos kelios veikos, kurios atitinka vieną BK straipsnį, jas sieja vieningas kaltės turinys ir jos pažeidžia vieną tiesioginę baudžiamojo įstatymo saugomą vertybę. Dėl tokios išvados galima konstatuoti, kad nusikalstamos veikos su alternatyviomis veikomis kaip pavienės nusikalstamos veikos rūšies įvardijimas praranda prasmę. O nusikalstamosioms veikoms su alternatyviais veikos požymiais turi būti taikomos tęstinės nusikalstamos veikos taisyklės (Girdenis, 2010, p. 61). Autorės nuomone, veikos su alternatyviais požymiais neatitinka visų tęstinės nusikalstamos veikos požymių. Kaip pavyzdį galima pateikti vieną svarbiausių tęstinės nusikalstamos veikos požymių – bendrą tyčią, kuri neturi prasmės aiškinant nusikalstamų veikų alternatyvumą. Veiksmai, kuriais įgyvendinami alternatyvūs veikos požymiai, paprastai pripažįstami tęstine nusikalstama veika tada, kai juos jungia bendra kaltininko tyčia ir jie padaryti dėl to paties nusikalstamos veikos dalyko. Sudėtinės veikos su alternatyviais požymiais pavyzdys yra neteisėtas disponavimas narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis (BK 159-160 str.). Baudžiamajai atsakomybei pagal BK 259 ar 260 straipsnius kilti pakanka bent vienos iš juose nurodytų veikų padarymo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamojoje byloje pažymėjo, kad nuteistasis teigė, jog baudžiamoji atsakomybė pagal BK 259 straipsnio 1 dalį už narkotinių medžiagų įgijimą ir laikymą galima tik nustačius papildomą trečiąjį objektyvųjį sudėties požymį – gabenimą. Atsakydamas į šiuos argumentus kasacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad BK 259 straipsnio 1 dalyje išvardyti objektyvieji veikos požymiai suformuluoti kaip alternatyvūs, todėl baudžiamajai atsakomybei pakanka, kad būtų padaryta bent viena iš šiame BK straipsnyje nurodytų veikų, šiuo atveju narkotinių medžiagų laikymas (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2009). Tai reiškia, kad tiek tuo atveju, jei asmuo padaro tik vieną veiksmą, numatytą atitinkamame baudžiamojo kodekso straipsnyje, tiek jei asmuo padaro visus veiksmus, jo veika atitiks tik vieną nusikalstamos veikos sudėtį.

Kiekvieno sudėtinės nusikalstamos veikos su alternatyviais požymiais straipsnyje numatyto veiksmo padarymas bus laikomas baigta nusikalstama veika. Tą iliustruoja ir baudžiamoji byla, kurioje E.K. pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu pagal BK 281¹ straipsnio 1 dalį nuteistas už tai, kad vairuodamas automobilį padarė eismo įvykį, jo metu kliudė ir apgadino kitą automobilį, o po šio eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo vartojo alkoholį, todėl alkoholio kiekio matuokliu jam buvo nustatytas 2,44

promilės neblaivumas. Pirmosios bei apeliacinės instancijos teismai pažymėjo, kad nėra pagrindo konfiskuoti E.K. automobilį, kadangi alkoholiniai gėrimai buvo vartojami po eismo įvykio padarymo ir automobilio konfiskavimas pažeistų *non bis in idem* principą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas baudžiamąją atsakomybę už alkoholio vartojimą po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo, šią veiką kaip vieną iš alternatyvių veikų įtraukė į BK 281¹ straipsnio „Transporto priemonių vairavimas, kai vairuoja neblaivus asmuo“ 1 dalies dispoziciją, taigi pripažino Saugaus eismo automobilių keliais 30 straipsnyje bei Kelių eismo taisyklių 221 punkte įvirtintų nuostatų, įpareigojančių vairuotoją, padariusį eismo įvykį, nevartoti alkoholinių gėrimų iki bus patikrintas neblaivumas arba bus atsisakyta tai atlikti, neatitinkančius veiksmus nusikalstama veika. Taigi, BK 281¹ straipsnio 1 dalies prasme padaręs eismo įvykį ir vartojęs alkoholį iki neblaivumo patikrinimo ar atsisakymo tą atlikti vairuotojas prilyginamas vairavusiam transporto priemonę neblaiviam ir todėl jam taikytina įstatymu nustatyta už šią veiką atsakomybė, įskaitant baudžiamojo poveikio priemonių taikymą. Kadangi už vairuojant kelių transporto priemonę neblaiviam (neblaiviu laikomas ir asmuo, kuris vartojo alkoholį po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo) baudžiamoji atsakomybė nustatyta tik padarius didelę turtinę žalą (BK 281 straipsnio 2 dalis), o už analogiškai padarytą nedidelę turtinę žalą baudžiamoji atsakomybė nėra nustatyta, tam, kad būtų išvengta *non bis in idem* principo pažeidimo, veika turėjo būti kvalifikuota tik pagal BK 281¹ straipsnio 1 dalį. (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-61-511/2023). Sudėtinė nusikalstama veika su alternatyviais požymiais laikoma baigta nuo bet kurio alternatyvaus veikimo būdo realizavimo. Baudžiamojoje byloje asmenų veiksmai buvo kvalifikuoti kaip prekyba žmonėmis (BK 147 str.). Nuteistieji kasaciniuose skunduose nurodė, kad teismai netinkamai taikė BK 147 straipsnio 1 dalį, nes nebuvo nustatytas sandoris, kurio objektas yra nukentėjusysis, nenustatytas jo verbavimas ir gabenimas, pasinaudojimas nukentėjusiojo pažeidžiamumu, priklausomumu ir apgaulė. Taip pat nurodoma, kad nusikaltimas nebuvo baigtas, nes nukentėjusysis neišvažiavo iš Lietuvos. Teismas pažymėjo, kad tai, jog nukentėjusysis nebuvo nugabentas į Londoną, nekeičia nuteistųjų veikos kvalifikavimo kaip baigtos. BK 147 straipsnio 1 dalyje nustatyta nusikalstama veika laikoma baigta nuo bet kurio alternatyvaus veikimo būdo realizavimo, o nagrinėjamu atveju veikos baigtumas yra siejamas su asmens gabenimo procesu, o ne su nugabenimu į galutinę asmens išnaudojimo vietą, t. y. Londoną. Todėl nuteistojo M. P. J. skundo argumentai, kad kvalifikuojant veiką reikėjo taikyti BK 21 straipsnio 1 dalį, yra nepagrįsti (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2022).

Sekanti sudėtinės nusikalstamos veikos rūšis yra veika padaryta pakartotinai, kai sistemingi veiksmai sudaro vieną nusikalstamą veiką. Tai reiškia, kad pirminiai veiksmai gali užtraukti kitokio pobūdžio atsakomybę, pavyzdžiui, administracinę ar drausminę, arba visai jos neužtraukti. Tik asmens pakartotinis veiksmas užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Šiuo metu ši sudėtinės nusikalstamos veikos rūšis yra paradusi aktualumą, kadangi baudžiamajame kodekse tokios normos, įtvirtinančios baudžiamąją atsakomybę už pakartotinį asmens veiksmą, nėra. Anksčiau galiojusiame baudžiamajame kodekse buvo net keliolika straipsnių, kuriuose buvo numatyta, kad nusikaltimu laikomi tik tokie veiksmai, kai jie yra padaryti pakartotinai (Abramavičius, *et al.*, 1998, p. 315). Kaip pavyzdį galima pateikti perdavimo vairuoti transporto priemonę neblaiviam asmeniui nusikalstamą veiką, kuri pasireiškė tam tikru sistemiškumu. Baudžiamoji atsakomybė už šios veikos padarymą galėjo kilti tik po padarytų veiksmų pakartotinumo per vienerius metus. Šiai nusikalstamai veikai kvalifikuoti reikėdavo nustatyti faktą, kad toks perdavimas anksčiau jau buvo ir kaltininkas tai padarė antrą kartą. Kadangi tokių nusikalstamų veikų sudėtys buvo problematiškos dėl jų dubliavimosi su Administracinio teisės pažeidimų kodeksu ir tuo metu galiojusiame BK buvo mažiausiai keturios tarpusavyje konkuruojančios normos, kurios numatė baudžiamąją atsakomybę už transporto priemonės vairavimą neblaiviam, ši nusikalstama veika kartu su kitomis pakartotinėmis sudėtinėmis nusikalstamomis veikomis iš BK buvo panaikintos.

Nusikalstama veika, kvalifikuota sunkinančiomis aplinkybėmis, sudarančiomis kitos nusikalstamos veikos sudėtį, yra tokia sudėtinės pavienės nusikalstamos veikos rūšis, kurios esmę sudaro tai, kad nusikalstamą veiką kvalifikuojantis požymis sudaro kitos savarankiškos nusikalstamos veikos sudėtį (Švedas, *et al.*, 2019, p. 396). Kaip pavyzdį galima pateikti BK 250 str. 2 d., kurioje kaip teroro akto nusikalstamos veikos kvalifikuojantis požymis yra nurodytas sveikatos sutrikdymas ar fizinio skausmo sukėlimas vienam ar daugiau žmonių. Šie kvalifikuojantys teroro akto nusikalstamos veikos požymiai sudaro atskirus, savarankiškus nusikaltimus kitose BK specialiosios dalies straipsniuose.

Taigi, sudėtinei nusikalstamai veikai yra būdingi šie pagrindiniai požymiai:

- 1) Nusikalstama veika pažeidžiamos dvi ar daugiau baudžiamojo įstatymo saugomų vertybių;
- 2) Sudėtinė nusikalstama veika turi susidėti iš dviejų ar daugiau paprastųjų pavienių nusikalstamų veikų, kurios yra įtvirtintos atskirose BK straipsniuose.

3. PAVIENĖS NUSIKALSTAMOS VEIKOS ATRIBOJIMAS NUO NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ SUTAPTIES

Pavienė nusikalstama veika yra nusikalstamų veikų daugeto struktūrinis elementas, nes nusikalstamų veikų daugetas susideda iš atskirų pavienių nusikalstamų veikų. (Girdenis, 2010, p. 29). Pavienės nusikalstamos veikos ir nusikalstamų veikų daugeto santykis ir su ja susijusios kvalifikavimo problemos jau gana ilgą laiką yra baudžiamosios teisės mokslininkų dėmesio centre. Tai lėmė pavienių nusikalstamų veikų ir nusikalstamų veikų daugeto sudėtingas supratimas, skirtingų požymių išskyrimas bei sudėtingas jų tarpusavio ryšys. Išanalizavus pavienės nusikalstamos veikos ir jos rūšių požymius aktualu aptarti nusikalstamų veikų daugeto sampratą ir pagrindinius kriterijus, leidžiančius atriboti pavienę nusikalstamą veiką nuo idealiosios bei realiosios nusikalstamų veikų sutapties.

Nusikalstamų veikų daugetas yra dažnas reiškinys Lietuvos teismų praktikoje, tačiau BK nusikalstamų veikų daugeto sąvoka iki šiol nėra įtvirtinta. BK 63 straipsnyje pateiktos tik bausmių skyrimo taisyklės, kai asmuo padaro kelias nusikalstamas veikas. Daugeto problema BK sietina išimtinai su bausmės skyrimo klausimu, todėl daugeto sampratos bei jos formų apibrėžimai ir kvalifikavimas paliekami baudžiamosios teisės doktrinai. Sovietinėje baudžiamojoje teisėje nusikalstamų veikų daugeto sąvoka, kaip ir dabar, nebuvo apibrėžta (Tarasova, 2018, p. 178). Galiojant 1961 metų BK nusikalstamų veikų daugetas, kaip ir dabar, buvo siejamas su dviem ar daugiau nusikalstamų veikų padarymu, tačiau tuo metu nusikalstamų veikų daugetas buvo taikomas nepriklausomai nuo to, ar asmuo buvo teistas už ankstesnes nusikalstamas veikas, ar ne. Įsigaliojus naujajam BK autoriai nusikalstamų veikų daugetą siejo su teisine situacija, kai asmuo padaro kelias nusikalstamas veikas, dėl kurių sprendžiamas jo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn klausimas (Piesliakas, 2008, p. 123). Ši patekta sąvoka sukėlė tam tikrų neaiškumų, todėl kiti autoriai patikslino šią sąvoką pridėdami, kad nusikalstamų veikų daugetas yra tada, kai asmuo yra traukiamas baudžiamojon atsakomybėn už kelias nusikalstamas veikas, padarytas iki apkaltinamojo nuosprendžio už bent vieną iš jų priėmimo (Girdenis, 2010, p. 16). Naujausiame baudžiamosios teisės vadovėlyje nusikalstamų veikų daugetas dar tiksliau buvo apibrėžtas kaip to paties asmens padarytos bent dvi nusikalstamos veikos, dėl kurių asmuo nebuvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ir nėra teisinių kliūčių baudžiamajam persekiojimui (Švedas, 2019, p. 387).

Baudžiamosios teisės doktrinoje autoriai taip pat skirtingai išskyrė nusikalstamų veikų daugeto formas. Plačiausiai buvo išskiriamos trys formos – nusikalstamų veikų

sutaptis, nusikalstamų veikų pakartotinumai ir recidyvas (Jakovlev, 1960, p. 36). Galiojant 1961 m. BK didžiausio pripažinimo Lietuvoje sulaukė būtent ši trinarė nusikalstamų veikų daugeto sistema. Recidyvą priskirti nusikalstamų veikų daugetui negalima, kas išplaukia iš nusikalstamų veikų daugeto sąvokoje nurodyto kriterijaus, t.y. asmuo nebuvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Lietuvos baudžiamoji teisė jau nenumato tokios nusikalstamų veikų formos kaip nusikalstamų veikų pakartotinumai. Įsigaliojus naujam BK neliko trinarės nusikalstamų veikų daugeto sistemos, todėl nusikalstamų veikų sutaptis šiuo metu yra atskiras baudžiamosios teisės institutas.

Nusikalstamų veikų sutapties institutas ilgą laiką buvo vienas iš problematiškiausių Lietuvos baudžiamajoje teisėje. Galiojant 1961 metų BK nusikalstamų veikų daugetas buvo viena iš labiausiai supainiotų problemų, paveldėtų iš tarybinės baudžiamosios teisės (Piesliakas, 2008, p. 123). Nusikalstamų veikų sutaptis, kaip ir nusikalstamų veikų daugetas, turi tapačius tris esminius požymius: 1) tas pats asmuo traukiamas baudžiamojon atsakomybėn už dvi ar daugiau padarytų nusikalstamų veikų (nusikaltimų ar baudžiamųjų nusižengimų); 2) nusikalstamos veikos yra padarytos iki apkaltinamojo nuosprendžio už bent vieną iš jų priėmimo; 3) nėra teisinių kliūčių už jų padarymą taikyti baudžiamąjį įstatymą.

Pirmasis požymis reiškia, kad sutaptį sudarančios nusikalstamos veikos gali būti kvalifikuojamos pagal tą patį (straipsnį ar jo dalį) arba skirtingus BK straipsnius ar jų dalis, tą iliustruoja baudžiamoji byla, kurioje asmens padarytos kelios tapačios nusikalstamos veikos buvo kvalifikuojamos kaip nusikalstamų veikų sutaptis pagal BK 260 straipsnio 3 dalį ir BK 260 straipsnio 3 dalį (kasacinio teismo nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-51-648/2019). Vienarūšė nusikalstama veika teismo kvalifikuota pagal BK 281 straipsnio 2 dalį ir BK 281¹ straipsnio 1 dalį kaip idealioji sutaptis (kasacinė nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-7-98-628/2022). Teismas kitoje byloje asmens veiksmus kvalifikavo pagal BK 138 straipsnio 2 dalies 8 punktą ir 284 straipsnio 1 dalį už skirtingas nusikalstamas veikas padarytas idealiosios sutapties sąlygomis (kasacinė nutartis baudžiamajoje byloje Nr. 2K-32-511/2017). Taigi, nusikalstamų veikų sutaptis gali susidaryti tiek iš kelių tapačių, tiek iš vienaarūšių bei skirtingų nusikalstamų veikų.

Antrasis nusikalstamų veikų sutapčių požymis - nusikalstamos veikos yra padarytos iki apkaltinamojo nuosprendžio už bent vieną veiką iš jų priėmimo. Praktikoje pasitaiko situacijų, kai asmuo nusikalstamas veikas padaro skirtingose vietose ir skirtingu laiku. Tokiu atveju galimos situacijos, kad už atskirtų to paties asmens nusikalstamų veikų padarymą bus priimtas ne vienas nuosprendis. Jei byloje yra keli nuosprendžiai ir dalis nusikalstamų veikų padarytos iki priimant pirmą nuosprendį, o dalis jį priėmus,

nusikalstamų veikų sutaptį sudarys tik tos veikos, kurios buvo padarytos iki priimant pirmą nuosprendį arba po jį priėmus, bet iki priimant antrą (Piesliakas, 2008, p. 126). Svarbu atkreipti dėmesį į tai, ar nuosprendis yra apkaltinamasis.

Teismų praktikoje dažniausiai pasitaikančios teisinės kliūtys yra: apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties suėjimas, atsakomybės už rengimąsi daryti nesunkų ar apysunkį nusikaltimą nebuvimas, savanoriškas atsisakymas nuo nusikalstamos veikos padarymo, atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, baudžiamąją atsakomybę šalinančių aplinkybių buvimas, įstatymo, naikinančio veikos nusikalstamumą priėmimas, amnestija, procesinių kliūčių baudžiamajam persekiojimui buvimas (Girdenis, 2010 p. 19). Taip pat teisine kliūtimi gali būti nukentėjusiojo skundo nebuvimas, kai jis yra būtinas. Ši teisinė kliūtis pasitaiko dažniausiai teismų praktikoje. Pažymėtina, kad šis teisinių kliūčių sąrašas nėra baigtinis ir teismų praktikoje gali pasitaikyti ir kitų atvejų, kurie panaikintų galimybę kvalifikuoti asmens padarytą veiką kaip nusikalstamų veikų sutaptį. Visgi, autorės nuomone, šio požymio išskyrimas yra nereikalingas, kadangi jis yra būdingas ir pavienei nusikalstamai veikai. Taigi, išanalizavus tiek nusikalstamų veikų daugetą, tiek nusikalstamų veikų sutaptį galima teigti, kad šių institutų reikšmė yra vienoda. Panaikinus kitas nusikalstamų veikų daugeto formas, mokslinėje literatūroje šie du institutai tapo sinonimais, todėl siūlytina pasirinkti tikslesnę sąvoką – nusikalstamų veikų sutaptį.

Nusikalstamų veikų sutapties požiūriu tiek teorijoje, tiek praktikoje yra išsiskiriusios dvi nusikalstamų veikų daugeto formos – idealioji ir realioji sutaptis. Teismai susidūrus su keliomis asmens padarytomis nusikalstamomis veikomis, pirmiausia, turi analizuoti, ar asmens veiksmai sudaro pavienę nusikalstamą veiką, ar nusikalstamų veikų sutaptį. Atsakius į šį klausimą teismai turi pasirinkti tinkamiausią nusikalstamų veikų sutapties rūšį – idealiąją arba realiąją. Šis procesas yra itin svarbus, kadangi nuo to priklauso bausmės skyrimo taisyklės, baudžiamosios atsakomybės senaties taikymas. Taigi, sekantys darbo skyriai bus skirti apibrėžti idealiosios ir realiosios nusikalstamų veikų sutapčių požymiams ir pagrindiniams kriterijams, kurie leistų jas atriboti nuo pavienių nusikalstamų veikų.

3.1. Idealioji nusikalstamų veikų sutaptis ir jos atribojimas nuo pavienės nusikalstamos veikos

BK 63 straipsnio 5 dalies 1 punkte įstatymų leidėjas prie bausmių skyrimo už kelias nusikalstamas veikas taisyklių *expressis verbis* įtvirtino vienintelę nusikalstamų veikų sutapties formą – idealią nusikalstamų veikų sutaptį, tačiau plačiau šio instituto

neapibūdino taip teismams ir doktrinai palikdamas pareigą apibrėžti pagrindinius šios nusikalstamų veikų sutapties požymius. Idealią nusikalstamų veikų sutaptį, kaip nusikalstamų veikų sutapties rūšį, apibrėžia situacijas, kai asmuo viena veika ir tuo pačiu laiku padaro dvi ar daugiau nusikalstamų veikų, įtvirtintų skirtinguose BK straipsniuose. Asmens veiksmai gali pasireikšti tiek veikimu, tiek neveikimu. Atsižvelgiant į tai, kad esant idealiai sutapčiai asmens padarytos veikos niekada „netelpa“ į jokią pavienės nusikalstamos veikos normą, teismai asmens padarytas veikas turi vertinti pasitelkiant ne mažiau kaip du skirtingus BK straipsnius. Idealią sutaptį turinys – tobulas sutapimas (Nevera, 2003, p. 42). Idealią sutaptį atveju asmuo darydamas veiką pažeidžia dvi baudžiamojo įstatymo normas, tačiau dviejų nusikalstamų veikų buvimą galima įžiūrėti tik mintyse. Tai puikiai apibūdina, kodėl ši sutapties rūšis yra vadinama idealiaja.

Teismų praktikoje idealiosios nusikalstamų veikų sutapties samprata iš esmės atitinka teisės doktriną. Pagal kasacinio teismo praktiką ideali nusikalstamų veikų sutaptis paprastai konstatuojama tada, kai asmuo viena veika (veikimu arba neveikimu) tuo pačiu laiku padaro du ar daugiau nusikaltimų ar baudžiamųjų nusižengimų, numatytų skirtinguose BK straipsniuose (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-98-719/2018). Teismai asmens veiką sudarančius faktus aiškina taikant dvi ar daugiau nusikalstamų veikų (nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo) sudėčių, iš kurių kiekviena turi skirtingą, savarankišką raišką baudžiamojo įstatymo tekste. Idealią sutaptį konstatavimas, reiškia, kad asmuo iš esmės padarė vieną veiką, tačiau dėl teisinio reguliavimo specifikos ji kvalifikuojama ne pagal vieną, o pagal kelis BK straipsnius. Nuo to priklauso ir paskirta bausmė, kadangi idealiosios nusikalstamų veikų sutapties atveju yra taikomas BK 63 straipsnio 5 dalies 1 punktas, įtvirtinantis bausmės apėmimo būdą. Šio instituto prasmė - išvengti nuteistojo teisinės padėties dirbtinio apsunkinimo.

Idealią nusikalstamų veikų sutaptį pirmiausia pasižymi tuo, kad asmuo viena veika padaro kelias nusikalstamas veikas, įtvirtintas atskiruose BK straipsniuose. Tai reiškia, kad asmuo tam tikru kūno judesiu, jų sistema ar neveikimu įgyvendina dviejų ar daugiau nusikalstamų veikų, įtvirtintų atskiruose BK straipsniuose, objektyviuosius požymius. Vieno asmens veiksmo, kuris atitinka dvi skirtingas nusikalstamų veikų sudėtis pavyzdžiu gali būti baudžiamoji byla, kurioje asmuo nuteistas pagal BK 284 straipsnio 1 dalį ir 138 straipsnio 2 dalies 8 punktą už tai, kad viešoje vietoje padarė nesunkų sveikatos sutrikdymą nukentėjusiajam (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-269-697/2016). Toks asmens veiksmas dažnu atveju sukelia kelis skirtingus BK atskiruose straipsniuose numatytus padarinius. Tą iliustruoja plačiai minimas M. Jakovlevo pavyzdys, kai asmuo, padegdamas namą, kuriame yra žmogus, vienu veiksmu įvykdo dvi

nusikalstamas veikas – nužudymą (BK 129 str.) ir tyčinį turto sunaikinimą (BK 187 str.). Analizuojant šią situaciją, akivaizdu, kad vienas veiksmas – padegimas, atitinka dviejų nusikalstamų veikų sudėčių objektyviusius pavojingos veikos požymius: „nužudė“ (BK 129 str.) ir „sunaikino“ (BK 187 str.) (Jakovlev, 1960 p. 58). Kitas pavyzdys, kai asmuo vienu veiksmu padaro dvi nusikalstamas veikas: I. M. pagal BK 140 straipsnio 1 dalį ir BK 178 straipsnio 2 dalį nuteista už tai, kad ji tyčia dešine ranka nutraukdama J. B. nuo kaklo auksinę 990 Eur vertės grandinėle, atvirai pagrobė J. B. turtą ir padarė nukentėjusiajai J. B. kraujosruvą su nubrozdinimu kaklo kairėje, taip jai nežymiai sutrikdydama jai sveikatą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad nuteistoji atviro turto pagrobimo metu, nutraukdama nukentėjusiajai nuo kaklo grandinėle, t. y. atskirdama daiktą nuo jo savininko, tuo pačiu metu ir tais pačiais veiksmais sukėlė jai nežymų sveikatos sutrikdymą – kaklo nubrozdinimą. BK 178 straipsnio 2 dalyje nustatyta atviroji vagystė tokių padarinių neapima, todėl šie veiksmai teisingai teismų kvalifikuoti atskirai, kaip nusikalstamų veikų, nustatytų BK 178 straipsnio 2 dalyje ir BK 140 straipsnio 1 dalyje, idealioji sutaptis (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-697/2022). Kitais atvejais, kaip idealioji nusikalstamų veikų sutaptis gali būti vertinamas ir asmens padarytų veikų kompleksas. Asmens veiksmų sistema gali pasireikšti, pavyzdžiui, neteisėtu cigarečių gabenimu į Vokietijos Federacinės Respublikos dalis, disponavimu suklastotais tarptautinių krovinių transportavimo CMR važtaraščiais, įmonės PVM sąskaita faktūra ir kokybės sertifikatu (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-69-788/2023).

Nusikalstamos veikos pavojingas padarymo būdas gali būti kvalifikuojamas kaip idealioji nusikalstamų veikų sutaptis padaryta atskira nusikalstama veika. Tai atvejai, kai asmuo atlikdamas konkrečiame BK straipsnyje įtvirtintą nusikalstamą veiką, peržengia šio straipsnio ribas. Teismų praktikoje tokie atvejai dažniausiai yra susiję su smurtu, svetimo turto sugadinimu bei sunaikinimu. Bylose dėl asmens padarytų nusikalstamų veikų seksualinio apsisprendimo laisvei, kai išžaginimo ar seksualinio prievartavimo metu panaudojant fizinį smurtą yra padaromas nesunkus ar nežymus sveikatos sutrikdymas arba sukeliamas fizinis skausmas, padaryta veika papildoma nekvalifikuojama. Jei dėl panaudoto fizinio smurto nukentėjusiojo pasipriešinimui palaužti jam padarytas tyčinis sunkus sveikatos sutrikdymas, padaryta veika kvalifikuojama kaip kelių nusikaltimų idealioji sutaptis pagal BK 149 ar 150 str. ir 135 str. atitinkamą dalį. Vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose yra išaiškinta, kad tais vagystės įsibraunant į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją atvejais, kai ne tik pagrobiamas turtas, bet įsibraunant sugadinamas ar sunaikinamas kitas svetimas turtas, veikos turi būti kvalifikuojamos atskirai kaip ideali nusikalstamų veikų, numatytų BK 178 ir 187 straipsniuose, sutaptis (kasacinė nutartis

baudžiamojoje byloje Nr. 2K-392/2013). Taigi, vieningą asmens veiką sudarančių faktų teisinis įvertinimas tam tikrais atvejais turi skirtingą raišką baudžiamojo įstatymo tekste, kas ir apibūdina idealiosios nusikalstamų veikų sutapties esmę.

Galima ir kelių daugiaepizodžių tęstinių nusikalstamų veikų idealioji sutaptis. Antai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje pasisakyta apie pagrįstą galimybę išvelgti idealią sutaptį situacijoje, kai, vykdant tęstinę sukčiavimo PVM srityje veiką, kartu padaromos ir tokios nusikalstamos veikos kaip dokumentų suklastojimas, apgaulingas apskaitos tvarkymas (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-78/2012). Yra pavyzdžių konstatuojant idealią tęstinio kyšininkavimo ir tęstinio dokumento suklastojimo ir jo panaudojimo sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-207/2013). Baudžiamojoje byloje nustatyta, kad nuteistieji neteisėtai, pakankamai ilgą laiką, naudodamiesi techninėmis priemonėmis rinko apie nukentėjusįją informaciją, kurios pobūdis ir kiekis sudarė prielaidas nuteistiesiems įvykdyti kitą, savarankišką nusikalstamą veiką – turto prievartavimą, t. y. grasinant paskelbti kompromituojančią nukentėjusįją informaciją neturint teisėto pagrindo vertė nukentėjusįją perduoti turtą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad turto prievartavimo sudėtis neapima neteisėto informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimo. Taigi, nusikalstamos veikos, nurodytos BK 167 straipsnio 1 dalyje ir 181 straipsnio 3 dalyje, tinkamai kvalifikuotos kaip savarankiškos tęstinės nusikalstamos veikos pagal idealiąją sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-185-976/2021). Analizuojant pateiktą teismų praktiką, yra galimos situacijos, kai tarpusavyje sutampa dvi tęstinės nusikalstamos veikos. Tokie asmens veiksmai (arba neveikimas) taip pat yra vertinami kaip idealioji nusikalstamų veikų sutaptis.

Nei BK, nei ANK neaprašytos veikos kvalifikavimo ir bausmės skyrimo taisyklės tais atvejais, kai kaltininkas viena veika tuo pačiu metu padaro ir nusikalstamą veiką, ir administracinį nusižengimą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad nusikalstamos veikos ir administracinio nusižengimo idealiosios sutapties atveju veika, atitinkanti administracinio nusižengimo požymius, atskirai pagal ANK straipsnį (jo dalį) nekvalifikuotina, o į šią aplinkybę atsižvelgtina skiriant bausmę už nusikalstamą veiką (BK 54 straipsnio 2 dalies 1 punktas) (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-280-689/2019). Tokia išvada padaryta įvertinus tai, kad nusikalstamos veikos yra pavojingesnės nei administraciniai nusižengimai, taip pat tai, kad nusikalstamų veikų idealiosios sutapties atveju už atskiras veikas paskirtos bausmės bendrinamos bausmių apėmimo būdu (BK 63 straipsnio 5 dalies 1 punktas). Pažymėtina, kad taip teisiškai vertinant (kvalifikuojant) nusikalstamos veikos ir administracinio nusižengimo (administracinio

teisės pažeidimo) idealiosios sutapties atveji, išvengiama *non bis in idem* principo pažeidimo (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-127-689/2020).

Idealoje nusikalstamų veikų sutapyje asmens viena veika yra įgyvendinamos skirtinguose BK specialiosios dalies straipsniuose įtvirtintos nusikalstamų veikų sudėtys. Šis antras idealiosios nusikalstamų veikų požymis atriboja ją nuo situacijų, kai asmuo viena veika įgyvendina kelis skirtingus to paties BK specialiosios dalies straipsnio skirtingose dalyse numatytus požymius. Tokiu atveju teismai vadovaujasi normų konkurencijos taisyklėmis.

Teisės doktrinoje bei teismų praktikoje yra nurodyti kiti idealiosios nusikalstamų veikų sutapties požymiai, kurie atskirų kategorijų bylose taip pat yra vertinami. Ideali sutaptis konstatuotina įvertinus laiko tarpą tarp nusikalstamų veikų (padarytos veikos vienalaikiškumą). Kita vertus, kai kuriais atvejais sutaptį galima laikyti idealiaja ir tuo atveju, kai kelios veikos padarytos viena po kitos, per trumpą laiko tarpą, įgyvendinant bendrą sumanymą (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-355/2009). Antai baudžiamojoje byloje atsižvelgus į padarytų nusikalstamų veikų pobūdį, nuspręsta, kad kelių mėnesių laikotarpis atliekant korupcinio pobūdžio veikas nepaneigia padarytų nusikalstamų veikų idealios sutapties. Teismas pažymėjo, kad kelių mėnesių laikotarpis, atsižvelgiant į bylos aplinkybių išskirtinumą, priešingai negu nurodo prokuroras, laikytinas pakankamai trumpu laiko tarpu sprendžiant sutapties klausimą. Sutiktina su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad R. S. veiksmai buvo apjungti vieningo sumanymo ir kad vieningas sumanymas šioje byloje yra lemianti aplinkybė konstatuojant nusikalstamų veikų sutapties pobūdį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-345-507/2015). Kitoje teismo nutartyje buvo pažymėta, kad nors visi nuteistosios veiksmai buvo padaryti toje pačioje vietoje ir kelių minučių laikotarpiu, tačiau pradžioje kaltinamosios tyčia buvo nukreipta į fizinio skausmo J. B. sukėlimą, o vėliau kilo tyčia pagrobti grandinėle, dėl to traukiant grandinėle buvo padarytas kaklo sužalojimas. (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-697/2022). Tiesa, teisės doktrinoje vienalaikiškumo požymis yra itin kritikuojamas dėl to, kad realioji nusikalstamų veikų sutaptis taip pat gali trukti trumpą laiko tarpą. Dėl šios priežasties, laiko tarpo požymis turėtų būti vertinamas kaip papildomas idealiosios nusikalstamų veikų sutapties požymis. Teismai idealią nusikalstamų veikų sutaptį gali konstatuoti tik atsižvelgęs į byloje nustatytų aplinkybių visumą, nusikalstamų veikų specifiką ir kitas byloje nustatytas aplinkybes.

Kitas analizuojamas požymis yra bendras kaltininko sumanymas. Teismai aiškinant idealią sutaptį pažymi ir vieną veiką, kaip etapą tikslui pasiekti. Baudžiamojoje byloje teismas tris nusikalstamas veikas, t.y. trijų dokumentų suklastojimą kvalifikavo kaip vieną

tęstinę nusikalstamą veiką, apibrėžtą BK 300 straipsnio 1 dalyje. Ši nusikalstama veika iš esmės yra neatskiriama (būtina) įgyvendinant bendrą nusikalstamą sumanymą dėl tikslinės paramos gavimo apgaule, taigi sudaro idealiąją sutaptį su BK 207 straipsnio 2 dalyje apibrėžta nusikalstama veika (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-31-788/2021). Kitoje byloje teismas, pabrėžęs, kad asmens padarytos nusikalstamos veikos neatitinka idealiosios sutapties, pažymėjo, kad muitinės pareigūnų papirkimas, nors ir svarbi kontrabandos „sėkmės“ sąlyga, nėra neišvengiama jos dalis. Bylos aplinkybės rodo, kad visuose epizoduose muitinės pareigūnų papirkimu užsiimdavo vieni bendrininkai, cigarečių įgijimu ir gabenimu – kiti, su muitininkais buvo atsiskaitoma po to, kai transporto priemonės su paslėptais cigarečių kroviniais jau buvo patekusios į Lietuvos Respublikos teritoriją, taigi kontrabanda ir papirkimas nustatytuose bylos epizoduose buvo dvi viena kitą lydinčios, bet nesutampančios nusikalstamos veikos (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-30-788/2023). Baudžiamojoje byloje S. G. nuteistas už tai, kad pasisavino jam patikėtą ir jo žinioje buvusį turtą, t. y. jis, piktnaudžiaudamas V. R. pasitikėjimu ir žadėdamas V. R., kad automobilį paruoš remontui, paėmė minėtą automobilį su jo registracijos dokumentais ir rakteliu ir jį laikė, o paprašytas jį grąžinti savininkui to nepadarė, nes be automobilio savininko žinios, neturėdamas teisės, panaudodamas suklastotą dokumentą, nurodytą automobilį pardavė ir taip padarė dvi pavienes nusikalstamas veikas numatytas BK 183 straipsnio 1 dalyje ir 300 straipsnio 1 dalyje. Kasacinis teismas pažymėjo, kad netikro įgaliojimo pateikimas VĮ „Regitra“ buvo padarytas kitu laiku nei automobilio paėmimas ir negrąžinimas. Byloje taip pat nėra pagrindo daryti išvadą, kad netikro įgaliojimo pateikimas VĮ „Regitra“ buvo būtina (neatskiriama) nusikalstamo sumanymo paimti ir negrąžinti automobilio jo savininkui dalis, todėl nėra pagrindo asmens veiksmus laikyti idealiąja sutaptimi (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. BIK-43/2020). Pažymėtina, kad idealiosios sutapties atveju asmens psichinis santykis su atlikto veiksmo keliais galimais padariniais gali būti skirtingas: vienų padarinių asmuo gali siekti, o kiti gali atsirasti dėl neatsargumo. Bendro asmens sumanymo požymis neatspindi idealiosios sutapties esmės, todėl jis gali būti vertinamas tik kaip šalutinis (papildomas) požymis.

Teismai nutartyse aprašo ir nusikalstamų veikų padarymo vietos požymį, kuriuo taip pat vadovaujasi pripažįstat asmens veiksmus (arba neveikimą) padarytą idealiąja sutaptimi. Nusikalstamų veikų padarymo vieta taip pat yra tik papildomas požymis. Teismas konstatuoti idealiosios nusikalstamų veikų sutapties buvimą negali remtis vien nusikalstamų veikų padarymo vieta, pavyzdžiui, baudžiamojoje byloje kasacinis teismas pažymėjo, kad apeliacinis teismas nepagrįstai vieną seksualinio prievartavimo veiką,

padarytą kitame tvenkinio krante, pripažino realiąja nusikaltimų sutaptimi su likusiomis nusikalstamomis veikomis, vien tik todėl, kad jos padarytos skirtinguose tvenkinio krantuose (skirtingose vietose) (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-670/2007).

Pavienės nusikalstamos veikos bei idealiosios nusikalstamų veikų atribojimo problemos teismų praktikoje iki šiol yra gana dažnos. Tęstinės nusikalstamos veikos išoriškai labiau panašios į realiąją nusikalstamų veikų sutaptį, tačiau praktikoje pasitaiko atvejų, kai viena tęstinė nusikalstama veika klaidingai palaikoma idealiaja nusikalstamų veikų sutaptimi. Baudžiamojoje byloje teismai nustatė, kad E. A., žinodamas, jog A. Z. yra nepilnametis, neatlygintinai perdavė jam tiksliai nenustatytą kiekį, tačiau ne mažiau kaip dvi tabletes su 0,192 g psichotropinės medžiagos – MDMA, t. y. padarė nusikaltimą, nurodytą BK 261 straipsnyje. Taip pat nustatyta, kad E. A. savo gyvenamojoje vietoje – bute neteisėtai laikė 117,031 g narkotinės medžiagos – kanapių ir 0,890 g psichotropinės medžiagos – MDMA, kol kratos metu šias narkotines ir psichotropines medžiagas rado bei paėmė policijos pareigūnai, ir tokiais veiksmais padarė nusikaltimą, nurodytą BK 260 straipsnio 1 dalyje. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad kiekviena iš dviejų veikų yra savarankiškas kaltininko baudžiamosios atsakomybės pagrindas, nes nuteistasis E. A. ne viena veika, o skirtingais ir savarankiškais veiksmais padarė kelias nusikalstamas veikas, kurios nurodytos skirtinguose BK straipsniuose. Taip pat pažymėjo, kad BK 261 straipsnyje nustatytas labai sunkus nusikaltimas, o BK 260 straipsnio 1 dalyje – sunkus nusikaltimas, kurie nesudaro idealiosios sutapties. Kasacinis teismas konstatavo, kad abu nusikaltimai buvo padaryti iš esmės viena veika, kuri atitinka kelių nusikaltimų sudėties požymius. Papildomai įvertinus padarytų nusikaltimų pavojingumą (padarytas labai sunkus ir sunkus nusikaltimai), pažeistų vertybių santykį (narkotinių ar psichotropinių medžiagų laikymas turint tikslą platinti ir jų platinimas nepilnamečiui iš esmės pažeidžia vieną vertybę – visuomenės sveikatą, tačiau nepilnamečio, kuris yra pažeidžiamesnis dėl amžiaus ir socialinės brandos, atžvilgiu toks nusikalstamas kėsinimasis vertinamas griežčiau), nusikalstamų veikų baigtumo momentą ir laiko tarpą tarp jų (psichotropinių medžiagų neatlygintinas perdavimas nepilnamečiui (2018 m. vasario mėnesį) įsiterpė į narkotinių ir psichotropinių medžiagų laikymą turint tikslą platinti (nuo tyrimo metu tiksliai nustatyto laiko iki 2018 m. kovo 13 d.), konstatuotina, kad inkriminuoti nusikaltimai yra padaryti idealiaja nusikaltimų sutaptimi (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160-976/2020). Taigi, ideali sutaptis konstatuota teismams papildomai įvertinus padarytų nusikalstamų veikų pavojingumą, pažeistų vertybių santykį, nusikalstamų veikų baigtumo momentą, laiko tarpą tarp jų, taip pat vadovautasi baudžiamojo įstatymo normų konkurencijos įveikimo taisyklėmis.

Idealioji nusikalstamų veikų sutaptis yra panaši į sudėtinę pavienę nusikalstamą veiką. Tiek teoriškai, tiek praktiškai sudėtinga atskirti idealią nusikalstamų veikų sutaptį nuo sudėtinės nusikalstamos veikos, keliančios grėsmę dviems objektams ar sukeliančios du padarinius, nes nuo tikslaus šių atvejų atribojimo priklauso tikslus nusikalstamų veikų kvalifikavimas (Krastiniš, 2014, p. 311). Atribojant pavienę sudėtinę nusikalstamą veiką nuo idealiosios nusikalstamų veikų sutapties reikia įvertinti ne tik konkrečiose atitinkamų BK straipsnių dalyse nustatytas sankcijas. Teismai taip pat vertina BK saugomų vertybių svarbą, asmens padarytų veikų tarpusavio santykį ir jų pavojingumą bei kitas aplinkybes. Idealiosios nusikalstamų veikų sutapties bei sudėtinės pavienės nusikalstamos veikos atribojimo taisyklės gana išsamiai išanalizavo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamojoje byloje, kurioje A.Š. pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu pagal BK 281¹ straipsnio 1 dalį nuteistas už tai, kad vairavo transporto priemonę būdamas neblaivus, jam buvo nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas. Taip pat A.Š. pagal BK 281 straipsnio 2 dalį nuteistas už tai, kad būdamas neblaivus (nustatytas 2,46 promilės neblaivumas) ir vairuodamas automobilį pažeidė Kelių eismo taisyklių (toliau – ir KET) 9, 136.5 punktų reikalavimus, t. y. nesilaikė eismo dalyviui privalomų laikytis visų būtinų atsargumo priemonių, kad nesukeltų pavojaus kitų eismo dalyvių saugumui bei turtui, lenkdamas automobilį, neįsitikino, jog lenkiant bus užtikrintas saugus atstumas nuo lenkiamos transporto priemonės, nesilaikė tokio atstumo, kad neatsitrenktų į priekyje važiuojančią transporto priemonę, nesuvaldė automobilio ir atsitrenkė į priekyje ta pačia kryptimi važiuojantį automobilį, dėl to įvyko eismo įvykis, dėl kurio automobilio vairuotojai B. P. buvo padarytas nesunkus sveikatos sutrikdymas, o automobilio „Toyota C. V.“ priekyje sėdinčiam keleiviui S. P. buvo padarytas nesunkus sveikatos sutrikdymas. Pirmosios instancijos teismas nuteistojo A.Š. neteisėtus veiksmus kvalifikavo kaip nusikalstamų veikų sutaptį pagal BK 281 straipsnio 2 dalį ir BK 281¹ straipsnio 1 dalį. Apeliacinės instancijos teismas pakeitė pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir nuteistojo neteisėtus veiksmus kvalifikavo tik pagal BK 281 straipsnio 2 dalį. Kasacinis teismas pažymėjo, kad nuo 2019 m. balandžio 1 d. BK 281¹ straipsnyje įtvirtinta transporto priemonių vairavimo, kai vairuoja neblaivus asmuo, nusikalstama veika; ši nusikalstama veika nebelaikoma BK 281 straipsnio sudedamąja dalimi (buvusi šio straipsnio 7 dalis). BK 281 straipsnio 2 dalies norma laikytina sudėtinė nusikalstama veika tais atvejais, kai minėtoje dalyje nurodytą veiką padaro ir pavojingas pasekmes (be kita ko, nesunkų sveikatos sutrikdymą) kitam asmeniui sukelia kaltininkas, kuris transporto priemonę vairavo neblaivus, kai jam nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas. Šios nusikalstamos veikos sudėties požymius atitinka tiek BK 281 straipsnio 2 dalis, tiek iš

dalis ir BK 281¹ straipsnis, todėl šių normų santykis gali būti įvardijamas kaip normos-visumos (BK 281 straipsnio 2 dalis) ir normos-dalies (BK 281¹ straipsnis) konkurencija. Atitinkamai nustačius, kad norma-dalis nustato griežčiau baustinę nusikalstamą veiką, ji negali būti apimama normos-visumos ir kvalifikuojama atskirai; norma-visuma ir norma-dalis tarpusavyje sudaro idealiąją nusikalstamų veikų sutaptį. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad nuteistasis transporto priemonę vairavo neblaivus, pažeidė kelių eismo saugumo taisykles, sukėlė eismo įvykį, dėl kurio buvo nesunkiai sutrikdyta kitų dviejų žmonių sveikata. Taigi, nuteistojo neteisėtais veiksmais buvo pažeistas ne tik BK 281 straipsnio 2 dalyje ir BK 281¹ straipsnio 1 dalyje įtvirtintų nusikalstamų veikų pagrindinis tiesioginis objektas – transporto eismo sauga, bet ir papildomi BK 281 straipsnio 2 dalyje nustatytos nusikalstamos veikos objektai – sveikata ir nuosavybė. Be to, skiriasi ir minėtų nusikalstamų veikų baigtumo momentai – BK 281¹ straipsnio 1 dalyje nustatyto nusikaltimo sudėtis yra formalioji, nereikalaujanti padarinių, ši veika yra laikoma baigta nuo kelių transporto priemonės vairavimo neblaiviam (kai asmeniui nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas), o BK 281 straipsnio 2 dalyje nustatyto nusikaltimo sudėtis yra materialioji, reikalaujanti padarinių, ši veika laikoma baigta tik kilus nurodytiems padariniams, t. y. nesunkiai sutrikdžius kito žmogaus sveikatą. Skiriasi ir nuteistojo padarytų nusikalstamų veikų kaltės formos – BK 281¹ straipsnio 1 dalyje nustatytą nusikalstamą veiką nuteistasis padarė tiesiogine tyčia, t. y. suvokė, jog vairuoja transporto priemonę būdamas neblaivus, suprato pavojingą šių veiksmų pobūdį ir norėjo taip veikti, o BK 281 straipsnio 2 dalyje nurodytą veiką padarė būdamas nusikalstamai nerūpestingas. Šiuo atveju nagrinėjamoje baudžiamojoje byloje susiklostė situacija, kai norma-visuma neatsargi nusikalstama veika neapima normos-dalies tyčinės nusikalstamos veikos. Nagrinėjamu atveju asmens veika buvo baigta nuo vairavimo neblaiviam momento, todėl tuo atveju, kai asmuo, vairuodamas neblaivus, sukelia dar ir pasekmes, kurios nenurodytos BK 281¹ straipsnio 1 dalyje, jo veiksmai kvalifikuojami atskirai. Dėl to kasacinės instancijos teismo išplėstinė teisėjų kolegija daro išvadą, kad nuteistojo A. Š. priešingi teisei veiksmai turi būti kvalifikuoti kaip padaryti esant idealiajai nusikalstamų veikų sutapčiai, t.y. pagal BK 281 straipsnio 2 dalies ir 281¹ straipsnio 1 dalies sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-98-628/2022). Taigi, atibojant pavienę sudėtinę nusikalstamą veiką nuo idealiosios nusikalstamų veikų sudėties didžiausias dėmesys turi būti skiriamas pagrindinės ir papildomos vertybės nustatymui, nes būtent šis žingsnis yra pagrindas atibojant pavienę sudėtinę nusikalstamą veiką nuo nusikalstamų veikų sutapčių. Nustačius kuri vertybė yra pagrindinė, o kuri yra papildoma, reikia sulygtinti jos ir nusikalstamos veikos, kuri pažeidžia papildomą vertybę, sankcijas.

Atskira kvalifikacija nereikalinga, jei pagrindinės veikos sankcija yra griežtesnė nei nusikalstamos veikos, kuri pažeidžia papildomą vertybę, sankcijai. Šiuo atveju konstatuojama, jog pavienė sudėtinė nusikalstama veika visiškai savyje apima šalutinės nusikalstamos veikos sudėtį t.y. atskira kvalifikacija nereikalinga. Priešingu atveju esant nusikalstamos veikos, kuri pažeidžia papildomą vertybę, griežtesnei sankcijai, susiduriama su nusikalstamų veikų sutaptimi.

Apibendrinant, idealioji nusikalstamų veikų sutaptis turi du pagrindinius (esminius) požymius, atribojančius ją nuo pavienių nusikalstamų veikų, t.y. 1) asmuo viena veika padaro kelias nusikalstamas veikas; 2) padarytos veikos yra numatytos skirtinguose BK specialiosios dalies straipsniuose. Kaip papildomi (šalutiniai) idealiąją nusikalstamų veikų sutaptį apibūdinantys kriterijai gali būti laiko tarpas, vieta, bendras kaltininko sumanymas ir kt.

3.2. Realioji nusikalstamų veikų sutaptis ir jos atribojimas nuo pavienės nusikalstamos veikos

Lietuvos Respublikos BK, realioji nusikalstamų veikų sutaptis, skirtingai nei idealioji sutaptis, nėra įtvirtinta. Negana to, šis terminas baudžiamajame įstatyme ne tik neapibrėžtas, bet ir visai nevartojamas. Dar galiojant 1961 metų BK, realioji nusikalstamų veikų sutaptis buvo suprantama kaip situacija, kai asmuo įvairiais savarankiškais veiksmais padaro du ar daugiau nusikaltimų, numatytų skirtingais Baudžiamojo kodekso ypatingosios dalies straipsniais (Pavilonis, Bieliūnas, 1984, p. 50). Taip pat, realioji nusikalstamų veikų sutaptis buvo suprantama kaip situacija, kai asmuo keliais savarankiškais veiksmais padaro du ar daugiau nusikaltimų, numatytų skirtingose BK Specialiosios dalies straipsniuose, ir už juos traukiamas baudžiamojon atsakomybėn (Abramavičius, *et al.*, 1996, p. 289). Pateiktose realiosios nusikalstamų veikų sutapties sąvokose vartojamas žodis „veiksmai“, kuris neapibrėžia asmens neveikimo. Taip pat, realioji nusikalstamų veikų sutaptis buvo suprantama siauriau, t.y. asmens padarytos veikos turėjo atitikti du ar daugiau nusikaltimų, įtvirtintų skirtingose BK specialiosios dalies straipsniuose, kai šiuo metu asmens padarytos veikos gali atitikti ir tuose pačiuose BK straipsniuose ar jų dalyse įtvirtintas nusikalstamas veikas. Primintina, kad galiojant 1961 m. BK buvo įvardijamos trys nusikaltimų daugeto formos – nusikalstamų veikų sutaptis, pakartotinumai ir recidyvas. Pakartotinumai buvo suprantami kaip situacija, kai asmuo kelis kartus pažeidžia tą patį ar tapačiam prilygintą įstatymą, ir toks pažeidimas yra laikomas atskira kvalifikuota nusikaltimo padarymo forma

(Abramavičius, *et al*, 1998, p. 322). Šiuo metu teisės doktrinoje realioji nusikalstamų veikų sutaptis – tai situacija, kai tas pats asmuo savarankiškais veiksmais, paprastai esant tarp jų laiko tarpui, įgyvendina dviejų ar daugiau nusikalstamų veikų sudėčių požymius, numatytus skirtinguose ar tuose pačiuose BK straipsniuose ar jų dalyse (Švedas, 2019, p. 398). Ši sąvoka visiškai atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pateiktą realiosios nusikalstamų veikų sutapties sąvoką (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-138-976/2015). Taigi, dabartinė realiosios nusikalstamų veikų sutapties sąvoka visiškai apima pakartotinumą, kuris dėl šios priežasties papildomai, kaip nusikalstų veikų daugeto forma, neišskiriama.

Realioji nusikalstamų veikų sutaptis pasireiškia savarankiškais asmens veiksmais. Pagal šį kriterijų yra atibojama realioji nusikalstamų veikų sutaptis nuo idealiosios nusikalstamų veikų sutapties, kadangi idealiosios sutapties atveju asmuo viena veika padaro du ar daugiau nusikaltimų. Sprendžiant, ar kelios nusikalstamos veikos yra padarytos realiaja ar idealiąja sutaptimi, visų pirma būtina įvertinti, ar asmuo šiuos nusikaltimus padarė viena veika, ir tada vertinti kitus realiosios ir idealiosios sutapties požymius. Teismų praktikoje yra išaiškinta, kad realiosios sutapties atveju keliais savarankiškais veiksmais padaromi du ar daugiau nusikaltimų, nustatytų skirtinguose BK specialiosios dalies straipsniuose, o idealioji sutaptis yra tada, kai, esant bendram tikslui, tais pačiais veiksmais, tuo pačiu metu padaroma veika, atitinkanti kelių skirtinguose BK straipsniuose nustatytų nusikaltimų sudėtis. Atribojant realiąją ir idealiąją nusikaltimų sutaptis, turi būti remiamasi šiomis bendrosiomis nuostatomis, kurių turinį atskleidžia konkrečios nusikalstamų veikų padarymo aplinkybės (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-367-511/2018). Kaip praktinė situacija pateikiama baudžiamoji byla, kurioje V. D. nuteistas už tai, kad 2004 m. kovo 23 d. asmeninio konflikto su sutuoktine I. D. metu tyčia ją spardė, daužė kumščiais į įvairias kūno vietas, taip sunkiai sutrikdė I. D. sveikatą. 2005 m. spalio mėnesio pabaigoje du kartus sudavė sutuoktinei I. D. ties smilkiniu, mušė kumščiu į veidą, išmušė priekinį dantį ir taip grasino, kad ją užmuš, jeigu ji kur nors dėl to kreipsis; nuo 2006 m. kovo 25 d. 11.00 val. iki 2007 m. balandžio 22 d., tiksliai nenustatytais dienomis, tame pačiame bute sistemingai terorizavo ir baugino sutuoktinę I. D. nepilnamečių dukterų akivaizdoje, ją mušė ir spardė, grasino užmušti, nužudyti ar išmesti pro langą; 2008 m. sausio 11 d., tiksliau nenustatytu laiku, tame pačiame bute reikalavo, kad I. D. atsiimtų iš teismo skyrybų dokumentus, ir ėmė ją mušti, nepilnametėms dukterims užstojus nukentėjusiąją, ėmė jas stumdyti, mosikavo virtuviniu peiliu ir šaukė, kad užmuš nukentėjusiąją, abi dukteris ir pats nusižudys, taip terorizavo žmogų grasindamas padaryti žalą gyvybei ir sveikatai bei sistemingai baugino žmogų naudodamas

psichinę prievartą. Pareiškimu nuteistasis V. D. prašė atnaujinti baudžiamąją bylą ir teigė, kad jo padarytos veikos sudaro idealiąją nusikalstamų veikų sutaptį. Kasacinis teismas atmetęs nuteistojo pareiškimą pabrėžė, kad V. D. jam inkriminuotus sunkų ir apysunkį nusikaltimus padarė skirtingais veiksmais skirtingais laiko tarpniais, netgi skirtingais metais, jie sudaro ne idealiąją, o realiąją nusikaltimų sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. BIK-308/2021). Kaip asmens veiksmų, kurie sudaro realiąją nusikalstamų veikų sutaptį, pavyzdys pateikiama baudžiamoji byla, kurioje D.B. pagal BK 24 straipsnio 6 dalį, 184 straipsnio 2 dalį nuteistas už tai, kad padėjo A.S., dirbusiai UAB vyriausiąja buhalterė, iššvaistyti UAB priklausantį didelės vertės svetimą turtą – nuo 2016 m. lapkričio 18 d. iki 2017 m. birželio 7 d. į jo nurodytas A.K. ir trečiųjų asmenų sąskaitas pervesti 130750 Eur. D.B. pagal 189 straipsnio 2 dalį nuteistas už tai, kad nuo 2015 m. rugpjūčio 12 d. iki 2017 m. birželio 7 d. iš A. S. bei per kitus asmenis įgijo ir naudojo žinomai nusikalstamu būdu gautus 651170 Eur. Šis nusikalstamu būdu pasisavintas ir iššvaistytas didelės vertės turtas – UAB priklausančios lėšos (651 170 Eur) – nuo 2015 m. rugpjūčio 12 d. iki 2017 m. birželio 7 d. per A. K., E. Z. bei kitus nenustatytus asmenis perduotas D. B. Kasacinis teismas pažymėjo, kad D. B. inkriminuotos atskiros nusikalstamos veikos yra padarytos skirtingais laikotarpiais: padėjimas iššvaistyti svetimą turtą – nuo 2016 m. lapkričio 18 d. iki 2017 m. birželio 7 d., o žinomai nusikalstamu būdu įgyto turto įgijimas ir naudojimas – nuo 2015 m. rugpjūčio 12 d. iki 2017 m. birželio 7 d. Iš D. B. inkriminuotų veikų matyti, kad jos padarytos skirtingu laiku, skirtingais būdais, teismai pagrįstai jas kvalifikavo kaip padarytas realiąją nusikalstamų veikų sutaptimi (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2A-12-697/2021). Taigi, iš aptartos teismų praktikos, be asmens savarankiškų veikų kriterijaus, yra matomas kitas realiosios nusikalstamų veikų sutapties požymis – laiko tarpas tarp asmens padarytų savarankiškų veikų. Atribojant idealiąją sutaptį nuo realiosios pagal daromą laiko tarpą, akcentuojamas būtent trumpas laiko tarpas esant idealiajai sutapčiai, t.y. veikos turi būti daromos iškart viena po kitos per trumpą laiko tarpą, o jei laiko tarpas yra ilgesnis, veikos sudaro realiąją sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-138/2015). Visgi, jau aptartos idealiosios nusikalstamų veikų sutapties papildomu požymiu taip pat yra pripažįstamas laiko tarpas. Atsižvelgiant į tai, kad idealioji nusikalstamų veikų sutaptis taip pat gali pasižymėti asmens veikų padarymu esant tarp jų laiko tarpui, šio kriterijaus, kaip pagrindinio realiosios nusikalstamų veikų sutapties požymio, išskyrimas neteko prasmės.

Realiosios nusikalstamų veikų sutapties konstatavimas skirtingų kategorijų bylose gali turėti ypatumų. Pavyzdžiui, naujausioje teismų praktikoje pripažįstama, kad nusikalstamo susivienijimo (BK 249 straipsnis) nusikalstama veika ir atskiros

nusikalstamo susivienijimo narių padarytos nusikalstamos veikos (šiuo atveju veikos, nustatytos BK 260 straipsnio 3 dalyje) sudaro ne idealiąją, bet realiąją nusikalstamų veikų sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. BIK-276/2021). Teismams nagrinėjant nusikalstamų veikų seksualinio apisprendimo laisvei baudžiamąsias bylas iškyla problemų nustatant, ar padarytos asmens veikos sudaro realią nusikaltimų sutaptį ar idealią. Kaltininko padarytas lytinis santykiavimas ir lytinės aistros tenkinimas, iš principo, gali sudaryti ir realią, ir idealią nusikalstamų veikų sutaptį. Egzistuoja susiformavusi praktika, jog, kai asmuo su nukentėjusiuoju lytiškai santykiavo ir iš karto po to tenkino lytinę aistrą arba atvirkščiai, padarytos veikos sudaro idealiąją išžaginimo ir seksualinio prievartavimo nusikaltimų sutaptį. Jei lytinis santykiavimas ir lytinės aistros tenkinimas padaryti keliomis skirtingomis veikomis (lytinis aktas ir po kiek laiko lytinės aistros tenkinimas) ir tarp jų yra laiko tarpas, padarytos veikos sudaro realiąją nusikaltimų sutaptį (LAT, 2004, p. 19).

Realiosios sutapties atveju nusikalstamos veikos gali būti skirtingos, t.y. kelios asmens padarytos savarankiškos veikos gali būti numatytos tiek skirtinguose, tiek tuose pačiuose BK straipsniuose ar jų dalyse. Idealiosios nusikalstamos veikos atveju nusikalstamos veikos visada yra skirtingos. Tai yra vienas iš esminių požymių, leidžiančių atriboti realią nusikalstamų veikų sutaptį nuo idealiosios nusikalstamų veikų sutapties. Atitinkamai, pavienė nusikalstama veika atitinka vienos nusikalstamos veikos sudėties požymius.

Tęstinė nusikalstama veika ir realioji nusikalstamų veikų sutaptis turi tam tikrų panašių požymių, todėl būtent jų tarpusavio atribojimas ir kelia daugiausiai nesklandumų teismų praktikoje. Asmens padarytų nusikalstamų veikų savarankiškumo požymis taip pat yra aktualus atribojant šią sutaptį nuo pavienės tęstinės nusikalstamos veikos. Tęstinio nusikaltimo specifika visų pirma pasireiškia visų padarytų nusikalstamų veikų vieningumu ir jų vidiniu tarpusavio ryšiu, nes kiekviena veika yra tik būtinas visumos etapas (dalis), kai kiekviena nusikalstama veika siekiama to paties objekto, jų padarymo būdo panašumu, kilusių padarinių vieningumu, taip pat kaltininko nusikalstamo tikslo vieningumu (Kozlov, Sevastjanov, 2011, p. 58). Jeigu yra nustatomi kiekvienos iš kelių padarytų veikų esminiai skirtumai, tokiu būdu paprastai yra paneigiamas šių veikų tęstinumas. Pavyzdžiui, D. M. nuteistas už tai, kad iš savo www.facebook.com vartotojo paskyros nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2019 m. rugsėjo 16 d. persiuntė kitam vartotojui keturis vaizdo įrašus su pornografinio turinio dalykais (BK 309 straipsnio 1 dalis); taip pat nenustatytu laiku, bet ne vėliau kaip iki 2020 m. gegužės 25 d., įgijo ir laikė ne mažiau kaip 53 elektronines bylas su pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas arba asmuo, pateikiamas kaip vaikas (BK 309 straipsnio 2 dalis). Kasacinis teismas, atskirdamas realią nusikalstamų

veikų sutaptį nuo pavienės tęstinės nusikalstamos veikos, pažymėjo, kad nors nuteistasis disponavo pornografija (vaikų pornografiją vaizduojančios nuotraukos ir vaizdo įrašai buvo atsisiųsti ir laikomi nuteistojo kompiuterio standžiajame diske, o suaugusiųjų pornografiją sudarantys vaizdo įrašai buvo nusiųsti kitam asmeniui), tačiau, kas yra svarbu vertinant tyčios bendrumą, disponavimo dalykai buvo skirtingi; veiksmai laiko atžvilgiu buvo nutolę vienas nuo kito (vaikų pornografija įgyta ir laikyta daugiau kaip dešimt metų, o suaugusiųjų pornografijos platinimo veiksmai įvykdyti 2017–2019 m.) – o nusikalstamų veikų pabaigos momentas iš esmės sutampa tik dėl to, kad šios veikos viena po kitos buvo išaiškintos teisėsaugos institucijų; nuteistasis iki 2012 m. buvo įgijęs (parsisiuntęs) įvairių pornografinio turinio dalykų, taip pat ir vaikų pornografijos, o sumanymas plauti (nusiųsti) pornografinio turinio medžiagą kilo po to, kai pats gavo pornografinio turinio medžiagą iš kito asmens. Esant tokioms aplinkybėms, nėra pagrindo daryti išvadą, kad nuteistojo veiksmus jungė bendra tyčia ir jie turėtų būti pripažinti tęstine veika. Taigi, darytina bendra išvada, kad pagal nustatytas byloje aplinkybes nuteistojo padarytos veikos sudaro realiąją nusikalstamų veikų sutaptį (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-20-976/2022). Kitoje byloje kasacinis teismas konstatavęs realią nusikalstamų veikų sutaptį pažymėjo, kad M. J. buvo parduotos skirtingos rūšies psichotropinės medžiagos. Be to, net ir skirtingu laiku realizuota psichotropinė medžiaga – metamfetaminas. Šios nustatytos aplinkybės bei tai, kad padarytos veikos buvo pakankamai nutolusios laiko atžvilgiu (jas skiria du mėnesiai), paneigia nuteistųjų teiginius, jog V. V. ir A. V. turėjo bendrą sumanymą per kelis kartus realizuoti visą jų turimą psichotropinių medžiagų kiekį. Be to, pardavę psichotropines medžiagas 2015 m. birželio 16 d. M. J., nuteistieji iš karto po to neieškojo su juo kontaktų, kad galėtų realizuoti likusį psichotropinių medžiagų kiekį, ir tik praėjus dviem mėnesiams A. V. paskambino M. J. ir inicijavo psichotropinių medžiagų pardavimą. Tai rodo, kad buvo padarytos dvi atskiros nusikalstamos veikos, nes nuteistųjų tyčia dėl kiekvienos iš jų formavosi atskirai, nebuvo bendra (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-51-648/2019). Pastebėtina, kad atskiriant realią nusikalstamų veikų sutaptį nuo pavienės tęstinės nusikalstamos veikos svarbiausią vaidmenį atlieka kaltininko vieninga tyčia. Tinkamas realiosios nusikalstamų veikų sutapties ir pavienės tęstinės nusikalstamos veikos atskyrimo klausimo išsprendimas yra svarbus ne tik taikant bausmę. Jei konstatuojama, kad padarytos nusikalstamos veikos sudaro realiąją sutaptį, tokiu atveju nelaikoma, kad asmuo nusikalstamą veiką padarė pirmą kartą.

Apibendrinant, realioji nusikalstamų veikų sutaptis lyginant su paviene nusikalstama veika, išsiskiria veikų savarankiškumu ir laiko tarpu. Jeigu yra nustatomi kiekvienos iš kelių padarytų veikų esminiai skirtumai, tokia veika kvalifikuojama kaip realioji

nusikalstamų veikų sutaptis. Taip pat, kaltininko tyčia ar sumanymas skiria pavienę tęstinę nusikalstamą veiką nuo realiosios sutapties.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Pavienė nusikalstama veika atitinka vienos nusikalstamos veikos (nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo) sudėtį ir kvalifikuojama pagal vieną BK straipsnį ar jo dalį. Pavienė nusikalstama veika pasireiškia objekto (vertybės ar vertybių sistemos) vienu, vieningais veiksmais, susijusiais vieningu priežastiniu ryšiu su atsiradusiais padariniais ir bendra kalte ar kaltės forma.
2. Tęstinė, trunkamoji ir sudėtinė nusikalstama veika yra pavienės nusikalstamos veikos atmainos, todėl pirmiausia, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sudėties požymių struktūros ypatumus, siūlytina skirstyti pavienę nusikalstamą veiką į paprastą ir sudėtingą nusikalstamą veiką.
3. Išanalizavus teismų praktiką ir teisės doktriną, galima išskirti tęstinės nusikalstamos veikos pagrindinius požymius: 1) kelių veikų padarymas, kurios vertinant atskirai, atitinka to paties BK specialiosios dalies straipsnyje numatyto nusikaltimo arba baudžiamojo nusižengimo objektyviuosius požymius; 2) bendra kaltininko tyčia, vieningas sumanymas; 3) vieningas objektas, įtvirtintas vieno BK straipsnio normoje. Nusikalstamos veikos dalykas, laiko tarpas tarp epizodų, šaltinis, nukentėjusysis, asmens padarytų veiksmų tapatumas, vienu metu yra papildomi tęstinės nusikalstamos veikos požymiai. Siekiant išvengti ydingos teismų praktikos, siūlytina BK pateikti tęstinės nusikalstamos veikos sampratą aprašant pagrindinius tęstinės nusikalstamos veikos požymius. Taip pat, siūlytina atsisakyti teismų praktikoje ir teisės doktrinoje naudojamoms „vieningos tyčios“ sąvokos, keičiant ją į „bendrą tyčią“.
4. Analizuojant trunkamąsias nusikalstamas veikas svarbiausia nustatyti veikos padarymo laiką ir pabaigos momentą, kad būtų išvengiama *non bis in idem* principo pažeidimų teismų praktikoje. Atsižvelgiant į tai, kad trunkamoji nusikalstama veika gali būti padaroma ir veikimu, ir neveikimu, siūlytina keisti procesiniuose dokumentuose bei teisės doktrinoje naudojamas „veiksmo“ ir „kūno judesio“ formuluotes į „veiką“.
5. Sudėtinei nusikalstamai veikai būdinga: 1) asmuo nusikalstama veika pažeidžia dvi ar daugiau baudžiamojo įstatymo saugomų vertybių; 2) susideda iš dviejų ar daugiau paprastųjų pavienių nusikalstamų veikų, kurios yra įtvirtintos atskirose baudžiamojo kodekso straipsniuose. Nusikalstamos veikos su alternatyviais požymiais neturi visų tęstinės nusikalstamos veikos požymių, todėl priskirtinos sudėtinei nusikalstamai veikai.

6. Nusikalstamų veikų sutaptis – tai situacija, kai asmuo daro dvi ar daugiau nusikalstamų veikų iki apkaltinamojo nuosprendžio už bent vieną iš jų priėmimo. Siūlytina atsisakyti teisinių kliūčių nebuvimo požymio, kadangi jis yra būdingas ir pavienei nusikalstamai veikai. Taip pat, siūlytina bent minimaliai BK aprašyti nusikalstamų veikų sutapčių formas.
7. Idealioji nusikalstamų veikų sutaptis pasižymi tuo, kad: 1) asmuo viena veika padaro kelias nusikalstamas veikas; 2) padarytos veikos yra numatytos skirtinguose BK specialiosios dalies straipsniuose. Laiko tarpas, vieta, bendras kaltininko sumanymas yra papildomi (šalutiniai) požymiai atibojant idealiąją nusikalstamų veikų sutaptį nuo pavienės nusikalstamos veikos.
8. Atribojant nusikalstamų veikų sutaptis, realiosios nusikalstamų veikų sutapties laiko tarpo požymis neteko prasmės, nes idealioji nusikalstamų veikų sutaptis taip pat gali pasižymėti asmens veikų padarymu esant tarp jų laiko tarpui. Padarytų nusikalstamų veikų savarankiškumas yra vienas esminių požymių, atribojančių realią nusikalstamų veikų sutaptį nuo tęstinės nusikalstamos veikos.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Norminė literatūra

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija (1992). Valstybės žinios, 33-1014;
2. Lietuvos Respublikos Baudžiamasis kodeksas (2000). Valstybės žinios, Nr. 89-2741;
3. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas (1985). Valstybės žinios, Nr. 1-1;
4. Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo“ (1961). Vyriausybės žinios, 18-147;

Užsienio valstybių teisės aktai

5. Austrijos Respublikos baudžiamasis kodeksas (1974), [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.jusline.at/gesetz/stgb>;
6. Danijos baudžiamasis kodeksas (2005), [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2008/1068>;
7. Estijos baudžiamasis kodeksas (2002), [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://legislationline.org/download/action/download/id/1280/file/4d16963509db70c09d23e52cb8df.ht>;
8. Vokietijos baudžiamasis kodeksas (1998), [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html;
9. Čekijos Respublikos baudžiamasis kodeksas (2009), [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://legislationline.org/download/id/6370/file/Czech%20Republic_CC_2009_am2011_en.pdf;
10. Rusijos Federacijos baudžiamasis kodeksas (1996), 63-Fz, [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://legislationline.org/download/id/4247/file/RF_CC_1996_am03.201;

Specialioji literatūra

11. Abramavičius, A. *et. al.* (1996). *Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis: vadovėlis*. Vilnius: Eugrimas;
12. Abramavičius, A. *et. al.* (1998). *Baudžiamoji teisė. Antrasis papildytas leidimas*. Vilnius: Eugrimas;
13. Abramavičius, A. *et. al.* (2003). *Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis: vadovėlis. Trečiasis pataisytas ir papildytas leidimas*. Vilnius: Eugrimas. ISBN 9955-501-05-7;
14. Abramavičius, A. *et. al.* (2004). *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Bendroji dalis (1–98 straipsniai)*. Vilnius: Teisinės informacijos centras;
15. Bohlander, M. (2009). *Principles of German criminal law*. Oxford and Portland, Oregon;
16. Girdenis, T. (2007). *Tęstinės nusikalstamos veikos samprata ir požymiai*. Jurisprudencija 8(98);
17. Girdenis, T. (2009). *Nusikalstamų veikų daugeto samprata: teorinės ir praktinės problemos*. Socialinių mokslų studijos;
18. Girdenis, T. (2010) *Nusikalstamų veikų daugetas Lietuvos baudžiamojoje teisėje*. Daktaro disertacija, socialiniai mokslai, teisė (01S). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas;
19. Jakovlev, A. M. (1960). *Sovokupnost prestuplenij po Sovietskemu ugovnomu pravu*. Moskva;
20. Kalinina, T. A. (2007). *Problemy kvalifikacii prestuplenij: lekcii po spekursu „Osnovy kvalifikacii prestuplenij*. Moskva.
21. Kozlov, A. P., Sevastjanov, A. P. (2011). *Edinichnye i mnozhestvennye prestuplenija*. Juridicheskij centr Press, Sankt-Peterburg;
22. Krastiņš, U. (2010). *Guilt in Complicated Criminal Offences*. Jurista Vards, No. 16;
23. Krastiniš, U. (2014). *Constituent Elements of a Criminal Offence and Qualification of an Offence*. Theoretical Aspects. Riga: Courthouse Agency;
24. Liholaja, V., Hamkova, D. (2017). *Problems of Classifying an Aggregation of Criminal Offences*. Juridiska zinatne, Law, No. 10;

25. Nevera A. (2003). *Nusikalstamų veikų daugeto formos ir jų reikšmė skiriamai bausmei*. Jurisprudencija. LTU mokslo darbai;
26. Oberlian, E. (2022). *Tęstinės nusikalstamos veikos požymių samprata sudėtingose pavienėse nusikalstamosiose veikose*;
27. Pakštaitis, L. (2021). *Pavienių nusikalstamų veikų ir nusikalstamų veikų daugeto teisinio vertinimo ir kvalifikavimo probleminiai klausimai teisėsaugos veikloje*. ISSN 2029-1701;
28. Pavilionis, V., Bieliūnas, E. (1984). *Nusikaltimų kvalifikavimas esant jų daugetai ir baudžiamosios teisės normų konkurencijai*. Vilnius: Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokymo ministerija;
29. Piesliakas, V. (2008). *Lietuvos baudžiamoji teisė. Antroji knyga. Aplinkybės, darančios įtaką baudžiamajai atsakomybei, ir nusikalstamos veikos teisiniai padariniai*. Vilnius: Justitia;
30. Piesliakas V. (1996). *Nusikaltimų daugetas ir jo baudžiamojo teisinio vertinimo probleminiai klausimai*. Kriminalinė justicija. Lietuvos policijos akademijos mokslo darbai;
31. Poznyshv S. V. (1912). *Osnovnyye nachala nauki ugolovnogo prava*. S. 638.
32. Švedas et al. (2019). *Lietuvos Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis, I knyga*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla;
33. Tarasova I.U.E. (2018). *Evoliucia vzgliadov na ponistie mnozhestvennosti prestupleniy v rossiyskoy ugolovno-pravovoy nauke. Aktualnyye problemy rossiyskogo prava*. ISSN 2782-1862.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo aktai

34. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimas bylos Nr. 17/94;

Teismų praktika

35. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. gruodžio 30 d. Teismų praktikos dėl išžaginimo ir seksualinio prievartavimo baudžiamosiose bylose apžvalga. Teismų praktika Nr. 22;

36. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 28 d. Teismų praktikos nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl sudėtingų pavienių nusikalstamų veikų ir nusikalstamų veikų sutapčių apžvalga, Teismų praktika Nr. 44;
37. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gegužės 2 d. Teismų praktikos sukčiavimo baudžiamosiose bylose (Baudžiamojo kodekso 182 straipsnis) apžvalga. Teismų praktika Nr. 36;
38. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. sausio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-69-788/2023;
39. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. vasario 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-61-511/2023;
40. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-153-976/2022;
41. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. spalio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-98-628/2022;
42. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. vasario 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-20-976/2022;
43. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. gruodžio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-255-697/2022;
44. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. spalio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-98-628/2022;
45. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. balandžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-697/2022;
46. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2022 m. birželio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-165-976/2022;
47. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. kovo 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-31-788/2021;
48. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. birželio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. BIK-308/2021;
49. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. lapkričio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2A-12-697/2021;
50. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. kovo 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2A-5-1073/2021;

51. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. birželio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. BIK-276/2021;
52. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. lapkričio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-207-788/2021;
53. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. spalio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-172-788/2021;
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. kovo 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-31-788/2021;
55. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. lapkričio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-185-976/2021;
56. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. spalio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-127-689/2020;
57. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. liepos 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160-976/2020;
58. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. kovo 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. BIK-43/2020;
59. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-284-976/2019;
60. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-280-689/2019;
61. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. sausio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-51-648/2019;
62. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. sausio 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-12-1073/2019;
63. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-33-303/2019;
64. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-356-689/2018;
65. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-98-719/2018;
66. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-367-511/2018;

67. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. lapkričio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-238-222/2018;
68. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. gegužės 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-84-489/2018;
69. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. lapkričio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-253-693/2017;
70. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. birželio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-164-699/2017;
71. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. spalio 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-250-699/2017;
72. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. sausio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-32-511/2017;
73. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2017 m. lapkričio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-277-696/2017;
74. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. lapkričio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-401-677/2016;
75. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2016 m. liepos 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-269-697/2016;
76. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. birželio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-345-507/2015;
77. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. sausio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-138/2015;
78. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-47-699/2015;
79. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. gruodžio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-555-788/2015;
80. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. kovo 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-112-788/2015;
81. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. liepos 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-324/2014;
82. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. birželio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-315/2013;

83. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. balandžio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-77/2013;
84. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. gegužės 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-207/2013;
85. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. spalio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-392/2013;
86. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gegužės 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-78/2012;
87. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. balandžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-96/2012;
88. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. spalio 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-416/2012;
89. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. balandžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-96/2012;
90. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. lapkričio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-484/2012;
91. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. birželio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-269/2011;
92. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. spalio 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-442/2011;
93. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. kovo 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-119/2011;
94. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2011 m. spalio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-267/2011;
95. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gruodžio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-650/2010;
96. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2010 m. gruodžio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-650/2010;
97. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. gruodžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2009;
98. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-68/2009;

99. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. spalio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-355/2009;
100. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-319/2008;
101. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2008 m. rugsėjo 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322/2008;
102. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2007 m. balandžio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-307/2007;
103. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2007 m. spalio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-412/2007;
104. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2007 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111/2007;
105. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2007 m. lapkričio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-670/2007;
106. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2006 m. gruodžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-649/2006;
107. Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. lapkričio 6 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-119-165/2017;
108. Lietuvos apeliacinio teismo 2009 m. sausio 9 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-21/2009;
109. Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. vasario 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. e1A-59-875/2023.

Kitos publikacijos

110. Lietuvos Respublikos Seimo teisės ir teisėtvarkos komiteto išvada dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189¹, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199¹, 199², 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224¹, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267¹, 270, 277 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 282¹ straipsniu ir 177, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto Nr. XIII P-4856(2).

SANTRAUKA

Pavienė nusikalstama veika ir jos rūšys

Viktorija Prakapaitė

Magistro darbe „Pavienė nusikalstama veika ir jos rūšys“ yra analizuojamos skirtingų autorių pateiktos pavienės nusikalstamos veikos sampratos, išskiriant pagrindinius šios nusikalstamos veikos požymius. Kadangi baudžiamasis įstatymas nepateikia tęstinės nusikalstamos veikos sampratos, o teismai šiuos požymius aiškina ir taiko skirtingai atskirų kategorijų baudžiamosiose bylose, darbe išskiriami pagrindiniai bei papildomi tęstinės nusikalstamos veikos požymiai. Magistro darbe plačiai analizuojama sudėtinė nusikalstama veika bei jos rūšys. Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos pavyzdžiais analizuojama kiekviena pavienės nusikalstamos veikos rūšis ir jų problematika atribojant jas nuo kitų pavienės nusikalstamos veikos rūšių.

Darbe taip pat aptariama nusikalstamų veikų sutapties samprata analizuojant jos požymius pateiktus teisės doktrinoje ir teismų praktikoje. Be to, aptariama nusikalstamų veikų sutapčių samprata galiojant 1961 m. Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos baudžiamajam kodeksui kartu lyginant su dabartine nusikalstamų veikų sutapčių samprata. Galiausiai, analizuojant teismų praktiką, pateikiami pagrindiniai idealiosios ir realiosios nusikalstamų veikų sutapties ir pavienės nusikalstamos veikos atribojimo kriterijai. Didžiausias dėmesys skiriamas idealiosios nusikalstamų veikų sutapties atribojimui nuo pavienės nusikalstamos veikos ir sudėtinės nusikalstamos veikos. Taip pat plačiai analizuojamas realiosios nusikalstamų veikų sutapties atribojimas nuo tęstinės nusikalstamos veikos.

SUMMARY

Single Criminal Act and Its Types

Viktorija Prakapaitė

The master's thesis "Single Criminal Act and its Types" analyses the concepts of single criminal offence presented by different authors, highlighting the main features of this offence. Since the criminal law does not provide a concept of a continuing offence and since the courts interpret and apply these elements differently in different categories of criminal cases, the paper identifies the main and additional elements of a continuing offence. The master's thesis analyses extensively the composite offence and its types. Based on the examples of the practice of the Supreme Court of Lithuania, each type of a single criminal offence is analyzed, and their problems are distinguished from other types of a single criminal offence.

The paper also discusses the concept of coincidence of criminal acts by analyzing its features as presented in legal doctrine and case law. In addition, it discusses the concept of coincidence of criminal acts under the Criminal Code of the Lithuanian Soviet Socialist Republic of 1961, in comparison with the current concept of coincidence of criminal acts. Finally, an analysis of case-law provides the main criteria for distinguishing between an ideal and a real coincidence of criminal acts and a single criminal act. The focus is on the distinction between the ideal concurrence of criminal acts and the single criminal act and the composite criminal act. The distinction between a real concurrence of criminal acts and a continuous criminal act is also extensively analyzed.